Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 80 (17803) | 1988 оной апрелиин 6, среда | Сэн 3 мүн.

Һаалишадай мүрысөөндэ — үргэн дэлисэ!

ТҮРҮҮШҮҮЛҺЭЭ ЖЭШЭЭ АБАЯ!

1988 ОНОЙ АПРЕЛИИН 1-нэй МЭДЭЭН

РАЙОНУУД	Һаагдаһан һүн (килограммаар)		
	Жэлэй эхиннээ хойшо үнеэн бүриһөө	Нёдондонойхитой жэшээлхэдэ (+) ба (—)	Мүнөө үнеэн бүриһөө сүүдхэдэ
Ивалгын	704	+ 125	7,8
Тарбагатайн	693	+ 57	7,2
Прибайкалиин	689	+ 73	8,6
Хойто-Байгалай	678	+ 14	7,7
Кабанскын	661	+ 66	8,6
Түнхэнэй	656	+ 82	7,0
Сэлэнгын	565	+ 84	6,8
Хориин	560	+ 22	6,6
Загарайн	552	+ 24	6,7
Бэшүүрэй	541	— 8	6,6
Мухар-Шэбэрэй	536	+ 3	7,0
Зэдын	519	+ 41	5,7
Хяагтын	519	+ 45	5,3
Захааминай	467	+ 26	5,6
Яруунын	466	+ 51	5,8
Баунтын	458	+ 66	5,9
Хэжэнгын	431	+ 89	5,5
Хурамхаанай	407	+ 29	5,4
Баргажанай	402	— 3	4,9
Ахын	116	— 56	1,8
Республика бүхыдоо	**554**	**+ 50**	**6,6**

Республикын һү һаалиин фермэнүүдэй малшад үнэгэрһэн арбан хоног соо бүхыдөө 62 638 центнер һү һаагаа гэхэ гү, али урдахи декадынхида орходоо, 5586 центнерээр ехэ һү абаһан байна. Иигэжэ тэдэнэр мүнөө нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо 1022 центнерээр дээшээ һү һаажа ябаһандань урмашамаар. Республикын бүхы хорин район үнгэрһэн декадын туршада һү абалгаяа зарим тэды дээшэлүүлжэ шадаа. Жэшээлхэдэ, Кабанскын районой һаалишад энэ хугасаа соо 1063 центнерээр, Бэшүүрэй малшад — 650, мухар-шэбэрэйхид — 526 центнерээр ехэ һү һаажа амжаа. Мүнөө абтажа байһан һүнэй хэмжээе нёдондонойхитой сасуулан харахада, Баргажанай, Зэдын, Хурамхаанай, Хяагтын, Ахын, Тарбагатайн, Түнхэнэй, Хориин районууд һү һаамаа доошолуулжархиһан байна. Илангаяа Зэдын районой колхоз, совхозуудай ямаршье тиимэ гэхээр бэшэ шалтагангүй гөөр сагаан эдеэ үйлэдбэрилгээ аяар 259 центнерээр бага болгожорхиһониинь халагламаар.

Һүүлэй мэдээнэй ёһоор республикамнай үнеэн бүриһөө сүүдхэ соо 6,6 килограмм һү абана. Энэнь нёдондонойхитой жэшэжэ харахада, 300 граммаар дээшээ. Харин арбан хоног соо үнеэн бүриһөө һү һаалга оройдоол 100 граммаар нэмээгдээ. Мартын хориной байдалаар үнеэн бүриһөө эгээл ехэ һү һаажа ябаһан Ивалгын районойхид мүнөө һү абалгаяа 200 граммаар доошолуулжархёо. Түнхэнэй район үнеэн бүриһөө һү һаалгаяа аяар 400 граммаар, Тарбагатайн, Хойто-Байгалай районууд — 300 граммаар бага болгоһон байха юм. Кабанскын районой һаалишад энэ хугасаа соо үнеэч бүриһөө 0,9 килограммаар һү ехээр һаагаа. Эдэнэрэй жэшээ бултадаа халан абаял!

1988—1990 ОНУУДТА ҺҮ ҮЙЛЭДБЭРИЛЖЭ, ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАХА ТАЛААР ЭСЭСЭЙ ЭРХИМ ДҮН ТҮЙЛАХА, МҮН ҺААЛИИН МАЛАЙ ҺҮ ШЭМЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ҺҮ ҺААЛИИН ФЕРМЭНҮҮДЭЙ КОЛЛЕКТИВҮҮДЭЙ, ҺААЛИШАДАЙ СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ГУРИМУУД

Республикын социалис мүрысөөндэ илагшад иимээр тодоруулагдаха гэбэл:

— һү үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ тушааха социалис уялгаяа дүүргэхэһээ гадна урда жэлэйнгээ дүнгүүдые ахижа, үнеэдэйнгээ һү шэмые дээшэлүүлһэн гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 3000 килограммһаа бага бэшэ һү һаажа, тоһоной заводто һүнэйнгөө 95 процентһээ доошо бэшыень нэгэдэхи сортоор тушаахан, мүн ажалай болон ажаһуудалай таарамжатай һайн эрхэ байдал байгуулһан колхоз, совхозууд, һаалиин фермэнүүд;

— жэлэй эсэсэй дүнгөөр үнеэн бүриһөө 3000 килограммһаа дээшэ һү һаахан һаалишад энэ тэмсэлдэ илажа гараһандa тоологдохо юм.

Республикын социалис мүрысөөндэ илажа гараһан колхоз, совхозууд КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, профсоюзуудай соведэй, ВЛКСМ-эй обкомой дипломоор, 1000 түхэриг хүрэтэр мүнгэн шангаар урмашуулагдаха байна.

Республикын социалис мүрысөөндэ шалгарһан һаалиин фермэнүүдэй коллективүүдтэ КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, профсоюзуудай соведэй, ВЛКСМ-эй обкомой диплом болон 500 түхэриг хүрэтэр мүнгэн шантайгаар барюулагдаха.

Үнеэн бүриһөө 3000 килограммһаа дээшэ һү һаахан һаалишад республикын «гурбан мянгатанай клубай — һү һааха таалаар онсо шадабаритайшуулай» гэшүүндэ тоологдожо, тэдэнэртэ КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, профсоюзуудай соведэй, ВЛКСМ-эй обкомой диплом, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаха юм.

Үнеэн бүриһөө 4000 килограммһаа үлүү һү һаахан һаалишад дипломоор, мүн аяншалгын түлөөһэгүй путевкнуудаар шагнагдаха.

Һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй мүрысөөнэй дүнгүүд социалис мүрысөөнэй түрүүшүүлэй районуудай следууд дээрэ согсолгодохо. Тиихэдэ түрүүшүүлэй республиканска слёдто хамагһаа эрхим дүн туйлагшад уригдаа.

Урмашуулгада үгтэхэ, мүн үнэтэ бэлэгүүдые худалдажа абахада гаргашалагдаха мүнгэ зөөри Госагропромой болон РАПО-нуудай жасаһаа, харин аяншалгын путевкнууд АПК-гай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой мүнгэ зөөриһөө үгтэхэ юм.

Республикын социалис мүрысөөнэй дүн согсолхо материалнуудые РАПО-нууд болон АПК-гай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомууд январиин 10-һаа хожомдуулангүй республикын Госагропромдо, АПК-гай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомдо үгэхэ ёһотой.

АРБАН ХОНОГ ҮЛЭБЭ

В. И. Ленинэй түрэһөөр 118 жэлэй ойдо зорюулагдаһан ажалай һайндэр — коммунис субботник Буряад орондо үнгэргэхэ республиканска штабай заседани уржадэр боложо үнгэрбэ. Ажалша коллективүүдтэ субботнигто бэлэдхэлэй ябаса тухай эндэ мэдээсэгдэбэ. Промышленна предприятинуудта, барилганууд дээрэ, транспортын бүхы һалбаринуудта коммунис субботнигой тоосоогоор ажаллагшадай тоо үдэрһөө үдэртэ олошорно. Мүнөө жэлэй субботнигой дүнгүүд нёдондо жэлэй ажалай һайндэрэйхиһээ дээшээ байхаар багсаагдана. Ажахын тоосооной, өөһэдыгөө мүнгэн зөөреэр хангалгын гуримай эрхэ байдалда үнгэрхээ байһан субботнигто хүн бүхэн эгээл үндэр бүтээсын, эрхим шанарта ажалай жэшээ харуулха зэргэтэй. Энэ үдэр алмагдаһан түлишэ, элшэ хүсэ; түүхэй эд зөөри ашаглажа, продукци үйлэдбэрилхэ, бүхы ажал хүдэлмэреэ бүтээхэ үүсхэл хаа хаанагүй дэмжэгдэжэ байна.

Агуу багшынгаа түрэһэн үдэртэ зорюулагдаһан ажалай һайндэртэ хүдэлмэришэд, таряашад гол ажал дээрээ хүдэлхэ, алба хаагшад, ажалай ветеранууд, хүндэтэ пенсионернүүд, һураг шад, студентнэр олоной хэрэгтэ бултадаа хабаадахэ, эдэ бүгэдэндэ эршэтэ ажалай эрхэ байдал зохёогдохо ёһотой гэжэ штабые хүтэлбэрилэгшэ — партиин обкомой секретарь В. В. Саржан заседани дээрэ онсолон тэмдэглээ.

Захааминай районой Захааминай совхоздо республикын гурбан мянгатанай клубай гэшүүд Надежда Лубсановна Санжитова, Буряадай АССР-эй габьяата малшан Екатерина Петровна Максимова, Светлана Лубсановна Доржиева гэгшэд үдэр бүри үнеэн бүриһөө 12—14 литр һү һаана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совхозой түрүү һаалишан, КПСС-эй гэшүүн С. Л. Доржиева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Гээгдэнги фермэнүүдтэ — үдэр бүриин анхарал

АМЖАЛТАТАЙ АЖАЛЛАХА АРГА БИИ

Республикымнай газетэнүүдэй хуудаһануудта мэнэ һаяхан КПСС-эй обкомой бюрогой тогтоол толилогдожо, һү һаалиин фермэнүүдэй гээгдэжэ ябаһан коллективүүдэй хүдэлмэриие энэ жэлһээ эрид һайжаруулха тухай асуудал манай анхаралда табигдаба гээшэ. Һү һаалиин гээгдэнги фермэнүүдэй коллективүүдтэ партиин обкомой хандаһан бэшэг соо фермэ бүхэндэ ажалай эмхидхэл һайжаруулха, үйлэдбэридэ шэнэ түрүү технологи нэбтэрүүлхэ, тэжээлээ гамтайгаар гаргашалха, адууһа малаа зүбөөр харуулха, эдеэлүүлхэ тушаа айхабтар ехэ зорилго хараалагдаһан байна. Энэ аргагүй зүб асуудалай тон саг соогоо табигдаһаниинь бидэндэ ойлгосотой. Юуб гэхэдэ, шэнэдхэн хубилгалгын, хурдадхалгын үе сагта ходо гээгдэлдэ орожо ябаха гээшэ хайшаа болоноб? Энээндэ хүн бүхэн анхарха хэрэгтэй бэшэ аал?

Манай Хаяанай һү һаалиин фермэ һү һааха, гүрэндэ худалдаха талаар ходо гээгдэлдэ ородог байгаа. Нёдондошье бидэ бүхыдөө 2100 центнер һү һааха һаа, 2029 центнер һү абажа, даабарияа дүүргэжэ шадаагүй һэмди. Иигэжэ манай һаалишад үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1428 килограмм һү һааһандаа, республикын гээгдэнги коллективүүдэй тоодо орожо, нэрэеэ бэшүүлхэ баатай болобо. Ехэл аягүйшэг, муухай байдалда орообди. Ажахымнай түрүүлэгшын, фермые даагшын фамили, нэрэ, обогуудынь хуу бэшэгдэнхэй байха юм. Иигэжэ муугаар, һали-були хүдэлхэ саг дүүрээ гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй болоно.

Шэнэ жэлэй эхиннээ хойшо Хаяанай һү һаалиин фермэ өөһэдынгөө дутуу дундануудые ойлгожо, һү һааха талаар яһала амжалта туйлажа эхилэнхэй. Малшаднай өөһэдынгөө арга нөөсэнүүдые гүйсэдөөр хэрэглэхые оролдоно. Үнгэрһэн хоёр һарын дүнгүүдые һара һараарнь хараад үзэбэл, январь соо бидэ 205 центнер һү һааха түсэбтэй аад, тэрэнээ 41,6 центнерээр дээшэлүүлһэн байнабди. Февраль һарада бүхыдөө 252 центнер сагаан эдеэ үйлэдбэрилхэ байбал, дүн хамтадаа 260 центнер һү һаажа, зориһондоо хүрэжэ шадаабди. Иигэжэ хоёр һарын дүнгөөр фермымнай һаалишад үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 343 килограмм һү һаагаа гэхэ гү, али үнгэрһэн жэлэй хоёр һарынхида орходоо 41 килограммаар дээшээ һү абаа.

Эдэ туйлалтанууд түбхын түрүүн фермэ дээрэ худэлжэ байһан бүхы коллективэй гэшүүдэй оруулһан хубитануудһаа эхи үндэнэтэй гэхэдэ, алдуу болохогүй. Һү һааха талаар хэды гээгдэлдэ орожо ябадагшье һаа, манай дунда ёһотойл эрхим ажалай үльгэр жэшээ харуулдаг, суттаа хүдэлдэг нүхэдөө хододоо урагшань дахуулжа ябадаг түрүүшүүл яһала олон байха. Фермэмнай комсомол-залуушуулай коллективһээ бүридэнхэй юм. КПСС-эй гэшүүндэ кандидат Маргарита Данзановна Мункуева февраль һарын дүнгөөр дахинаа түрүүлжэ гараа. Тэрэ 48 центнер һү һааха даабаритай аад, тэрэнээ 6 центнерээр үлүүлһэн байха юм. Коммунистнууд Евдокия Дамбаевна Шодоева, Бальжит Содномовна Дулмаева гэгшэд һү һааха түсэбүүдээ амжалтатайгаар бэелүүлэнхэй.

Манай коллектив 17 хүнһөө бүридэдэг юм. Тэрэ тоодо 6 һаалишан, 3 үхэршэн, тэжээл буйлуулдаг цехтэ хоёр хүн худэлнэ.

Бидэнэртэ гээгдэлһээ гараха арга боломжо бии гээшэ. Үнеэдэй байра байдалынь һайнаар түхеэрэгдэнхэй. Колхознай манда шэнэ байра барижа, 1986 оной май һарада ашаглалгада тушаагаа һэн. Тэрээн соо мүнөө үеын эрилтэдэ тон таарама оньһон түхеэрэлгэнүүд тохогдонхой. Һаалишаднай үнеэдээ оньһон аргаар һаадаг болонхой. Һаагдаһан һүн мүн лэ оньһон аргаар хүргэгдэнэ. Иигэжэ бидэ нёдондошье, мүнөөшье жэлдэ һүеэ гүрэндэ нэгэдэхи сортоор тушаанабди. Эндэмнай столово худэлдэг. Һаалишад, малшад ажалайнгаа һүүлээр бэеэ угааха аргатай юм. Үнеэдые түрүүлхэ, тугалнуудые байлгаха бокснууд биил даа. Энэ малай байрада бүхыдөө 500 гаран мянган түхэриг гаргашалагдаа юм. Даб дээрэ тэрэнээ үшөө харюулжа шадаагүй байһаарбди. Фермые даагшаар залуу мэргэжэлтэн Виктор Самбуевич Санжалов ажаллана.

Энэ бишыхан коллектив урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлхэ арга боломжотой гэжэ һанагшаб. Залуушуул эбтэй эетэйгээр худэлдэг. Манда гээгдэлһээ гараха арга нөөсэ биил даа. Тэрэнээ гүйсэд хэрэглэхэ шухалада тоологдоно.

Сагаан эдеэ ехээр абадаг болохын тула нэн түрүүн һү ехэтэй үнеэтэй байха хэрэгтэй гээшэ ааб даа. Энэ асуудал зооветеринарна мэргэжэлтэд анхарха ёһотой. Манай колхозой үнеэдэй үүлтэрынь тиимэ һайн бэшэ юм. Хаяанай фермын малынь үдэр соо 7—8 литр һү үгэдэггүй. Энэ асуудал шиидхэхээр саг хүрэжэ ерэнхэй. Хоёрдохёор, шэмэ шанартай тэжээлээр элбэгээр хангагдабал, сагаан эдеэн элбэгжэхэ байна бшуу. Эндэшье маниие баярлуулмаар үрэ дүнгүүд үшөө туйлагдаадуй байнаар. Мүнөө фермымнай үнеэд үдэр соо оройдоол 8,4 килограмм тэжээлэй единицын хэмжээнэй тэжээл единэ. Энэмнай бага гээшэ ааб даа. Тусхайлбал, һаагдажа байһан үнеэн бүхэндэ сүүдхэ соо 25 килограмм силос, 5 килограмм һолоомон, 1 килограмм витаминтай ногооной гурил, 1 килограмм талха таряанай зүйл, һаагдаһан һүнэй литр бүхэндэ 0,5 килограмм холимог гурил үгтэнэ. Эды шэнэн тэжээл эдиһэн һаамжай үнеэн бүриһөө үдэр соо дунда зэргээр 7,0 килограмм шахуу һү һаанабди. Фермэ дээрэмнай бүхыдөө 208 үнеэн, гунжан тоологдоно. Тэрэнэйнь 147-ниинь үнеэн болоно. Мүнөө эндэ 120 үнеэн һаагдажа байна. Үдэр соо бидэ 960 килограмм һү һаажа, тэрэнэйнгээ 900 килограммыень гүрэндэ тушаанабди.

Ажахымнай энэ жэлһээ эхилжэ, абаһан ашаг олзоороо ажахынгаа гаргашые харюулха, өөһэдынгөө олоһон мүнгэ зөөреэр өөһэдыгөө хангаха гуримда ороод худэлжэ байнхай. Бидэ гүйсэд ажахын тоосоондо оронхойбди. Тиимэһээ хүн бүхэнэй мүнгэеэ тооложо һураха байһаниинь эли. Энэ талаар фермэ дээрэмнай недели бүхэндэ экономическа һуралсал эмхидхэгдэнхэй. Колхозой экономистнууд, зоотехнигүүд, ветеринарна болон инженернэ мэргэжэлтэд ерэжэ манда хэшээлнүүдые үнгэргэдэг. Һуралсалай жэлэй эхиннээ хойшо арбаад хэшээл үнгэргэгдөөд байна. Һүүлшымнай хэшээлые экономическа асуудалаар Г. Ф. Фалатьева үнгэргөө һэн.

Хэнэйшье мэдэһээр ниитын малай үбэлжэлгын эгээл шухала шата эхилбэ. Үбэлэй, хабарай һарануудта мал ажалай продуктнуудые улам ехээр үйлэдбэрилжэ абаха талаар республика дотороо үүсхэл гаргаһан Хориин районой, Яруунын совхозой, Тарбагатайн болон Зэдын районуудай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай малшадай, мэргэжэлтэдэй, хүтэлбэрилэгшэдэй уряае һайшаан дэмжэһэн һаалишаднай, үхэршэднай дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаһан байха юм. Тусхайлан хэлэбэл, манай фермын коллектив үбэлэй юһэн һара соо үнеэн бүриһөө 1320 килограмм һү һааха гэхэ гү, али бүхыдөө 1940 центнер һү абаха, тэрэнэйнгээ 1746 центнерыень гүрэндэ тушааха, 95 процент һүеэ нэгэдэхи сортоор худалдаха уялга абаа бэлэй. Тиин энэ зорилгоёо сүм бэелүүлхын түлөө мүнөө хүн бүхэн оролдожо ябана.

Һү һаалиин гээгдэнги фермэнүүд энэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 2000 килограммһаа доошо бэшэ һү һаахын түлөө тэмсэе гэһэн КПСС-эй обкомой уряае фермэнүүдэй хүн бүхэн, минии нүхэд бүримүһэн дэмжэхэ байха гэжэ батаар найданаб. Юуб гэхэдэ, урданайхяараа худэлхэ саг дүүрээ, шэнэдхэн хубилгалгын үе сагай эрилтээр ажалдаа хандахаар болоо гэжэ һануулхада яһаб? Малшадта табигдадаг эрилтэ шангадхахаар хаһа хүрэжэ ерээ ха юм.

В. САНЖАЛОВА,
Бэшүүрэй районой «Еланский» колхозой Хаяанай һү һаалиин фермын тос бүридхэгшэ, эрдэмтэ-зоотехник.

БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ТОГТООЛ

УЛААН-ҮДЫН 6-дахи ИНТЕРНАТ ҺУРГУУЛИДА — РОСЛАВЛЬСКА УЛААН ТУГТА СУВОРОВОЙ БОЛОН КУТУЗОВАЙ ОРДЕНУУДТА 277-дохи СТРЕЛКОВО ДИВИЗИИН, 39-дэхи ҺУРГУУЛИДА — СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ ГЕРОЙ НИКОЛАЙ ЯКИМОВИЧ КЛЫПИНЭЙ НЭРЭ ЭЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

«Республиканска (РСФСР ба АССР), нютагай мэдэлэй гүрэнэй предприятинуудта, эмхи зургаануудта, организацинуудта, мүн колхозуудта, бусад кооперативна эмхинүүдтэ нэрэ зэргэ олгохо, тэдэниие шэнээр нэрлэхэ гурим тухай» РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1968 оной февралиин 14-дэ баталан эбаһан тогтоолой Дүримтэй зохилдуулагдан, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет **иигэжэ тогтообо:**

Улаан-Үдэ хотын 6-дахи интернат һургуулида — Рославльска Улаан тугта Суворовой болон Кутузовай орденуудта 277-дохи стрелково дивизиин;

Улаан-Үдэ хотын 39-дэхи һургуулида — Советскэ Союзай Герой Николай Якимович Клыпинэй нэрэ зэргэ олгохо.

БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ СЕССИИН НЭЭГДЭХЭ ТУХАЙ

БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ АРБАН НЭГЭДЭХИ ЗАРЛАЛАЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ НАЙМАДАХИ СЕССИИН НЭЭГДЭХЭ ТУХАЙ

Буряадай АССР-эй арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведэй наймадахи сесси апрелиин 9-дэ Соведүүдэй байшангай конференц-зал соо үглөөнэй 9 сагта нээгдэхэ.

БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ СТАРЕЙШИНЭНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ЗАСЕДАНИ ТУХАЙ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Старейшинэнүүдэй соведэй заседани апрелиин 9-дэ Соведүүдэй байшангай конференц-зал соо үглөөнэй 8 час 30 минутада болохо.

* * *

Буряадай АССР-эй арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведэй наймадахи сессидэ ерэһэн депутадууд Соведүүдэй байшангай гурбадахи дабхарай 409 кабинедтэ үглөөнэй 9 сагһаа үдэшын 18 саг хүрэтэр бүридхэлдэ абтаха.

Сессиин нээгдэхэ үдэр — апрелиин 9-дэ депутадууд Соведүүдэй байшангай конференц-залай фойе соо үглөөнэй 8 сагһаа бүридхэлдэ абтаха.

...ӨӨСЭНҮҮДЭЭ ...ҮЛТЫЕНЬ ЭЛСҮҮЛХЭ

...мянгадахи он хүрэтэр арбан хоёр жэлһээ бага саг ...Абаһаар хэзээ ерэхэ хоёр мянгадахи жэл бэ...өөд ...Тоэд «сагай дүрбэн эрьюулгэ сахариг болон үн... ...табисууртай ха юм даа. Манай ороной Зүүн зүгэй ...нутагуудай үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ ту... ...правительствын шиидхэбэриин ёһоор Алас-Дурна ...буряадай АССР-эй, Шэтын областиин социально-эконо... ...хүгжэлтэ улам эршэтэйгээр ургахаар хараалагдаба. ...өөр жэлэй үдэр, һара, жэл бүхэндэ асари ехэ хэм... ...хэгдэхээр түсэблэгдоод байхада, саг бүришье ...үнгэрдэг, халтад гээ һаа дутахаяа һанадаг гэжэ ...бэшэ ажаглаһан байхабди. Энэ сагай туршада манай ...хүн зонойшье тоо олошорхо. Хэрбээ мүнөө ...модамнай жэлэй туршада 2 миллиард түхэриг үнэ ...продукци үйлэдбэрилэгдэдэг байбал, хоёр мянгадахи ...хамжээн 5 миллиардда хүрэхэ юм. Электрын элшэ ...нүүн нүүрһэн гурба дахин ехээр үйлэдбэрилэгдэхэ. ...жахыдамнай эрид ехэ хубилалтанууд болохоор ха... ...Арадай ажахын һалбари бүхэндэ эрид һайн хуби... ...туйлаһанай эзргээр хүн зоной ажабайдал һай... ...шар тиимэһээ Удаан болзорой программые бодо... ...белүүлхын түлөө ажалша коллективүүд түс тустаа ...эдэнгоо зорилгонуудые хараалжа, хамаг хүсэл ...сэбэ элсүүлхэ болоно. Республикын партийно-ажахын ...ай һаяхан боложо үнгэрһэн суглаан дээрэ эдэ ехэ ...бүүдые дүүргэлтын, урагшаа дабшалтын гол шэг... ...тодорхойлогдоо.

...илгын хүсэнүүдые хүгжөөхэдэ нэн түрүүн капи... ...илгын арга боломжонуудые үргэдхэхэ, үндэһэ ...хүгжөөн бэхижүүлхэ шухала. Энэ һалбарида ушар... ...шэлнүүд үсөөн бэшэ, барилгын олонхи материал... ...дэдаг. Барилга дээрэ хирпиисын дуталдаһанһаа ...шэнэ завод, фабриканууд, гэр байра, социально-...бъектнүүд саг болзортоо тушаагданагүй. Барилгын ...малаар бүхы һалбаринуудые дутамаггүйгоор хангаг... ...кирпиис үйлэдбэрилдэг гүрэнэй заводууд дүүрэн ...худэлэгдэжэ, түсэбүүдээ жэншэдгүй дүүргэдэг ...эргэтэй. Гадна хабар-зунай үедэ худоо нютагуудта ...үйлэдхэдэг заводуудые нэгжэ, тэндэхи арга болом... ...ашаглахада болохо. Зарим ушарта шухала хэрэгтэй ...дүүрэдэ, саг болзортоо жэжэ-божэ зүйлнүүдээр ...агүй, элдэб эсын сорго хоолойнууд, шэрэм шудха... ...эхилэдэ, эдэ зүйлнүүдые оорынгоо предприяти... ...үйлэдбэрилдэг болехо арга бэдэрхээр.

...мягадахи ондо республикын айл бүхэн амаараа ...аун бүхэндэ дунда зэргээр 18,2 дүрбэлжэн метр ...ехэ зэргэтэй, энэмнай мүнөөнэй байдалһаа 1,5 да... ...гэшэ. Гэр байра барилгые улам эршэтэйгээр эрхил... ...боломжонууд республикын Верховно Соведэй боло... ...аа эзлэжэтэ сесси дээрэ зүбшэгдэхэнь, энэ хурал... ...тодорхой хэмжээ ябүулгануудай хараалагдахань ...гүй. Тоэд хото городшье, худоо нютагшье байг — ...Улаан-Удэдэ эндэ тэндэ нэгэ-нэгэ гэр бодхоожо, ...унда орохонь бэрхэтэй, нэгэ газарта түбхинэжэ, бүхэ... ...хэмжээнэй барилга эхилээ һаа, эндэ барилгашад... ...тэшээ тарангүй, техникээ үндэр бүтээсэтэйгээр ...ергатай байха һэн. Далаад-наядтахи онуудта манай ...тогтын душоодтэхи кварталнуудта барилганууд дүү... ...городнай хоёр дахин шахуу ехэ боложо ургаа. ...нютагуудташье иигэжэ нэгэ газарта барилга хэхэдэ ...ажаглахаар. Һаяхан болотор урданай хуушан ...байһан Сотниково һүүлшын хоёр жэлэй туршада хото ...түхэл шарайтай боложо байна. Богонихон болзорто ...гүүлн, хүүгэдэй сад-ясли баригдаһан, эндэхи шубуу... ...«Пригородный» совхозой ажалшад олон зуун ...толлоһон байха. Бэшүүрэй районой Елань, Захаа... ...районой Дүтэлүүр, Ехэ Цахир, Хурамхаанай районой ...болон бусад олон нютагуудта хүн зон оорынгоо хүсэ... ...гэр байра баридаг болонхой.

...ануудта Улаан-Удэмнай улам ехэ, болбосон түхэл... ...че сагай хото город болохо юм. Городой баруун... ...дда захануудта олон мянган хүн зоной ажаллаха ...ноо-инжинууд, ажаһууха гэр байранууд, социально-...бриганууд бодхоогдожо эхилхэнь.

...1987 ондо гэр байра бариха түсэбөө арай шамай ...аад, алар 44 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай ...ашаглаһагдаа түшаажа үрдэгдэогүй, олон һургуули, ...ааһанай, элүүрые сахин хамгаалгын барилганууд ...гүй үлоо. Эдэ дутагдалнууд дары зайсуулагдаха ...ноолой ноосэнүүдые улам ехэ болгохо талаар Удаан ...үрэнэй программа тодорхой зорилгонуудые та... ...республикада мяха үйлэдбэрилгэ 1,8 дахин ехэ ...хараалагдана. Иимэ арга боломжонууд бии гэжэ ...хэрэгтэй, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэр... ...тоолоно. Эндэ нэн түрүүн малай тэжээл элбэгээр, ...гаар бэлэдхэхэ эрилтэ табигдана. Мал ажалда ...арганууд, гэр бүлын, арендэ, бригадна подряд ...эгшэжэ, малай ашаг шэмэ эрид дээшэлүүлхэ дүй ...аа хаанагүй үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэхэ зэргэтэй. ...нуудтэ мяха үйлэдбэрилгые тусхай шэглэлтэй ...болгоһон Загарайн, Тарбагатайн районуудта бусад ...дай сасуулхада, зарим тэды дээшээ дүнгүүд түй... ...Худалдагадаг малай шэгнүүр һүүлэй жэлнүүдтэ ...дээрэ нэгэ бага нэмээшье һаа, гүрэндэ туранхай, ...тушаагдаһаар. Иимэ байдал дары түргэн дабаагүй ...эли бодо дээшэлүүлхэмнай бэрхэтэй.

...жэлнүүдтэ республикын ажахынуудта һү һаали ...дээшэлээ, үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 2105 ...һү һааһамнай энэ һалбарида нөөсэнүүдэй үшөө ...гэршэлиэ. Гэбэшье һаалишадаймнай һаагаан сагаан ...гаараа, бусад областьнуудһаа асарха ушар гара... ...ЦК-гай февралиин (1988 он) Пленум дээрэ манай ...шүүмжэлэндэ ороно бэлэй. Малай ашаг шэмые ...нүүлгэхэһээ ондоо арга эндэ үгы, ойрын хоёр-гурбан ...ушарта үнеэн бүриһөө 2500 килограмм, харин удаа... ...жэлдэ 3 мянган килограмм һаадаг болохо зорилг... ...болонобди. Эндэ түрүү һаалишадай дүй дүршэл ...адабари, түйлалта болохо зэргэтэй. Тэжээл элбэгээр ...гадна малай үүлтэр һайжаруулха шухала. Ба... ...дын, Загарайн, Мухар-Шэбэрэй колхоз, совхозуудай ...муу үнеэдэйнгээ орондо һайн мал олошоруулха ...гаргажа эхилһэниинь һайшаалтай. Гэхэтэй хамта ...жэлэй туршада Удаан болзорой программаар ...ааһанай ёһоор һү хоёр дахин шахуу ехээр һаадаг ...үнеэдэйнгээ үүлтэр һайжаруулхаһаа гадна тоо ...олошоруулха байна. Һүнэй фермэнүүд дээрэ ...ехохо, эндэхи хүшэр хүндэ хүдэлмэри оньһожо... ...гэй. Хориин районой «Георгиевский» совхозой ...ондахи фермэдэ богонихон сагай туршада бүхы ...аһан шэнэлжэ, һү һаали эрид дээшэлүүлхэ арга ...байна. Эндэ, тэжээл буйлуулдаг цех худэлгэгдэнэ, ...соо хуурай, сэбэр, ажаллахадашье урматай бо... ...гээгдэлдэ ороһон, бүхы юумэ гэдэргэнь татаһан ...түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргаха гээшэ ганса мал... ...дынь бэшэ, бүхы партийна, профсоюзай, комсо... ...организацинуудай, хүтэлбэрилэгшэдэй болон мэргэ... ...ушта мүн.

...шэмэ дээшэлүүлхын тула бата найдамтай тэ... ...байгуулха, тарилгынгаа талмайн бүридхэлые ...тохо, үрэһэ хүрэнгоор ажахынуудые лаб хангаха ...бүридана. Бүри эдэ үдэрнүүдтэ эхилхэеэ байгаа хаба... ...гын үедэ шухала хэрэгтэ эхин лаб табигдаха ...эдэ түсэбүүдые үлэһэн арбан хоёр жэлэй тур... ...хэлэлхын түлөө тэдэниие коллектив бүхэндэ нариная... ...одорхой тобшо хэмжэнүүдые хараалжа, бүхы ...элсүүлхэ гээшэ мүнөөдэрэй дайшалхы зорилго ...байна.

...ХОЗОЙ АКЦИОНЕРНҮҮД

...Кузбасс дото... ...үүлэн «Арсенов... ...ажалшад ажа... ...рриально-техниче... ...хуриие хүгжөөл... ...гаа нөөсэ мүнгые ...даг болоо. ...ажалша коллекти... ...шидхэбэриэр ...гэжэ акционернэ ...ангадаа юм. Томо ...ааһаа, хэдэн ...гаа тэй байгуулагда... ...акционернэ ...үлэлгоор зорилгоор ...гэ. ...худалмэришэн А. ...урбан мянган түхэ... ...ааа түрүүлэн оруулаа. Акционернэ бүлгэмэй гэшүүд болохо хүсэлтэй хүнүүдэй дунда механизаторнууд, һаалишад, малшад, багшанар, совхозой хүтэлбэрилэгшэд бии. Тэдэнэр 500-һаа 10 мянган түхэриг хүрэтэр мүнгэ оруулна. Тугалай шэнэ байрын барилгада тус бүлгэмэй 100 мянга шахуу түхэриг зорюулагдаха болонхой.

Гансал совхозой худэлмэришэд тус бүлгэмдэ орохо эрхэтэй юм. Оруулһан мүнгэниинь жэл бүри гурба процент нэмэжэ байха юм. Харин совхозоо түсэбһөө гадуур олзо оршын абтаа һаань, 10 процент хүрэтэр нэмэхэ.

ЭКОНОМИЧЕСКА ҺУРАЛСАЛДА—ҮРГЭН ДЭЛИ

Үнгэрһэн жилдэ «Ажалшадай политическэ болон экономическа һуралсалай гурим хубилган шэнэдхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК тогтоол баталан абаа һэн. Тэрээн соо политическэ болон экономическа һуралсал хадаа хубилган шэнэдхэлгын, ороной социально-экономическа хүгжэлтын ёһотойл ашаг үрэ ехэтэй зэбсэгынь боложо, совет хүнүүдэй марксистско-ленинскэ үзэл бодол байгуулха, нийтын үйлэ хэрэгүүдые зүбоор сэгнэхэ, социализмын баялигые, һайн һайхан заншалые аршалха хэрэгтэ нүлээлхэ, совет хүнүүдые партийн политикые бэлэдүүлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадуулха ёһотой гээд хэлэгдэнэ. Эдэл гол зорилгонуудай ёһоор һуралсал хубилган шэнэдхэгдэжэ эхилээ. Республика соомнай энэ жэлэй политическэ болон экономическа һуралсал шэнэ гүримаар эмхидхэгдээ гээшэ. Манай корреспондент Г. Бадмаевай Хориин районой Хориин совхозой партийна организациин ажалшадайнгаа экономическа һуралсалые яажа эмхидхэһэн тухай материалнуудые газетымнай энэ нюурта уншагты.

БАГА ГАРГАШАТАЙГ ХҮДЭЛХ

Манай политическэ болон экономическа һургуулинуудай пропагандистнуудаар һайн бэлэдхэлтэй мэргэжэлтэд табигданхай. Тэдэнэйнгээ методическа бэлэдхэл дээшэлүүлгэдэ ниитэ-политическэ хүдэлмэри эмхидхэн ябуулхадаа, тэрэнэ хэрэглэнэ. Тус һургуулиин пропагандистаар ажахын ахамад инженер, коммунист И. Д. Бадмацыренов томилогдонхой юм. Харюусалгата энэ уялгаяа тэрэ һайнаар дүүргэнэ.

Бидэ пропагандистнуудай али эзэргээр хүдэлжэ байһан тухай парткомой заседаниннууд дээрэ хаража үзэдэг, шүүмжэлэн сэгнэдэг байнабди. Дутуу дундануудай дайралдаа һаа, хэмжээ абажа, тэрэ дарыдань усадханабди.

Манай политическэ болон экономическа һургуулинуудай пропагандистнуудаар һайн бэлэдхэлтэй мэргэжэлтэд табигданхай. Тэдэнэйнгээ методическа бэлэдхэл дээшэлүүлгэдэ тусхай анхарал хандуулжа, районой бэрхэ пропагандистнуудай түрүү дүй дүршэлтэй танилсуулха талаар зарим тэды юумэн хэгдэнэ. Гэбэшье энэ хэрэгной һулаар ябуулагдана гэжэ мэдэрхэ ёһотойбди.

Манай ажахы соо үзэл сурталай хүдэлмэри хаа хаанагүй һайнаар ябуулагдана гэгдэһэн парткомой заседани дээрэ шанга хөөрэлдөөн боложо, тусхай хэмжээн абтаа бэлэй.

Политическэ болон экономическа һуралсал яаха аргагүй хэрэгтэй, туһатай гээд манай ажалшад һайн ойлгоно. Илангаяа экономическа мэдэсээ дээшэлүүлхые оролдоно. Энэшье гайхалгүй. Мүнөө нииг һайн ойлгожо, урдаа табигдаһан зорилгонуудые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ, Бүхсоюзна партийна XIX конференциие ажалай эрхим бэлэгүүдтэйгээр угтахын түлөө тэмсэжэ байна.

А. АСТРУХАЕВ,
совхозой парткомой секретарь.

ОНСО АНХАРАЛТАЙГААР

Үнгэрэгшэ намартаа һуралсалай жэлэй эхилхын үшоо урда тээ партийн ЦК-гай «Ажалшадай политическэ ба экономическа һуралсал хубилган шэнэдхэлгэ тухай» тогтоолтой танилсаад байхадаа, манай совхозой партком партийна һуралсал эмхидхэхэ хэрэгтэ ехэ эрилтэтэйгээр хандажа, бидэнэйнгээ хүдэлмэри болон эрдэм мэдэсые хараадаа абажа, ехэ һайшаалтай алхамуудые хэһэн байна. Өөрөө би дунда һургуулитай, партийн гэшүүн хүн байна гээшэб. Политическэшье, экономическашье бэлэдхэлээ дээшэлүүлхэ гэжэ оролдоноб.

Хубилган шэнэдхэлгын мүнөө үедэ, ажахын тоосоондо сүм орожо, өөһэдыгөө өөһэдынгоо мүнгэн зөөреэр хангаха эрхэ байдалда хүдэлжэ байһан коллективэй гэшүүн бүхэн экономикын талаар һайн бэлэдхэлтэй байхаһаа гадна ажалай, бүтээсэ дээшэлүүлгэдэ, шэнэ онол аргануудые нэбтэрүүлгэдэ, продукциин шанар һайжаруулгада онсо анхарал хандуулха ёһотой гээд һанагшаб. Эндэ жэшээ болгожо, гэр бүлын, хамтын подрядай онол аргаар хүдэлдэг өөрынгөө бригада тухай хөөрэхэ һанаатайб. Нёдондо жилдэ муу бэшээр хүдэлжэ, урдаа табигдаһан зорилгонуудые бултыень бэлэдүүлжэ шадаа бэлэйбди. Түл болон нэмэлтэ шэгнүүр абалгаар, нооһо хайшалалгаар социалис үялганнуудай үлүүлэн дүүргэгдээ һэн. 100 эхэ хонин бүриһөө 102 хурьган абтаа юм.

Мүнөө жилдэ яһала амжалтатайгаар хүдэлжэ байнабди. Ажахынгаа зуутанай тоодо оронхойбди. Хурьгадаа нэгыеньшье гарзалуулангүй түлжүүлжэ, тэдэнээ эхэһээнь һалгаахадаа, толгой бүриинь шэгнүүр 19 килограммда хүргэхэбди гэжэ найдуулаа зомди. Тэрэшье уялгамнай лаб аз дүүргэгдэхэ гээд хэлэхэдэ, алдуу болохогүй.

Үнгэрэгшэ намартаа ототой болоһон хонидоо Хойто-Кавказай хусануудай үрэһөөр искусственна аргаар үрэжүүлээ һэмди. Энэ шухала хүдэлмэриннай зоотехническэ ёһо гуримаар, хараалагдаһан болзор соогоо үнгэргэдөө юм. Хусьгаднайшье хүлеэгдэһэн саггаа хойно хойноһоо адхараа даа. Буржагар сагаахан, ехэл өөдэргэнөөр томо боложо байһан хурьгадаа харахадаа, садьхэлдэмнай урма баяр бадардаг.

Мүнөө манай совхозой эхэ хонидой отаранууд үүлтэртэ хонидые үсхэбэрилхэ кандидадта баталагдан абтанхай. Тиимэһээ бидэнэй ажалай харюусалга улам ургана, эрилтэ шангадана. Республикынь Госагропромой зооветеринарна хүдэлмэрилэгшэд иишэмнай саг үргэлжэ ерэжэ, бидэндэ зубшөөл заабари үгэжэ, бодото туһаламжа үзүүлнэ. Энээндэнь хэрюу болгожо, урдаа табигдаһан зорилгонуудые хүсэдөөр дүүргэхын тула хамаг хүсэ шадалаа гарган ажалланабди.

Гэр бүлын подрядай онол аргаар хүдэлдэг манай ажахын бэрхэ хонишод А. Дондокова, Х. Цырендоржиев, Н. Ринчинов, Б. Тобоев гэгшэдэй хутэлбэрилдэг коллективүүд хонин бүриһөө хурьга абаад, урагшатайгаар хүдэлжэ ябана.

Мүнөө жилдэ социалис ёһоор ажахы эрхилэлгын программаар хараалагдаһан зүйлнүүдые өөрөө һайн дураараа шудалнаб. Һуралсалдамни ажахымнай ахамад мэргэжэлтэд Д. Будаев, С. Дамбаев, профкомой түрүүлэгшэ Н. Дмитриева болон бусад туһална.

Энэ зундаа мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ, нэгэдэхи классай хонишон болохо ёһотойб. Тиин минии зоотехническэ эрдэм мэдэсэ болон ажалай үрэ дүнгүүд гэхэ мэтэһээ эхилээд, эндэ согсологдон хараха, али зэргын бэлэдхэлтэй байһамни шалгагдаха бшуу.

Өөрыгөө өөрынгөө мүнгэн зөөреэр хангаха гуримда ороод байха үедэ манай совхоз соо социалис мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдана. Коллектив соохи байнуудые зүбоор мэдэхэ гэжэ оролдоно ха юм.

Һая боложо үнгэргэгдэһэн партийна суглаан дээрэ социалис мүрысөөнэй үрэ дүнгүүдые согсолжо, тэдэнийе шэнжэлэн хараабди. Ажалша коллективэй туйлаһан эсэсэй дүнгүүдые шүүмжэлхы ёһоор хаража, үйлэдбэрилэгдэһэн продукциин өөрынь үнэ сэн яажа хямдаруулха тухай һайн хөөрэлдөөн болоһон байна. Хүн бүхэн өөһэдынгоо һанамжа хэлэһэн, дурадхал оруулһан байха юм. Тиихэдэ социалис мүрысөөнэй дүн согсолходоо, коллективэй гэшүүдэй нийтын хүдэлмэридэ хэр зэргээр хабаадагдаг байһые, экономическа бэлэдхэлээ яажа дээшэлүүлдэг болоһые хараада абаха гээд шиидхэбэри абтаһан байха юм.

Совхозой ахамад мэргэжэлтэд С. Дамбаев, С. Базаров, В. Маркисеев болон бусад хонишодтой, малшадтай, механизаторнуудтай уулзажа хөөрэлдэхэдөө, политическэ һургуулиин хэшээлнүүд дээрэ үзэһэн юумэнүүдээ шадабаритайгаар ойлгуулжа үгэдэг заншалтай болонхой.

Политическэ болон экономическа һуралсалай һайнаар ябуулагдажа байһан гэзарнуудаар ажалай бүтээсэшье дээшэлнэ гээд бодото жэшээнүүд баримталан харуулна. Мүнөө жилдэ манай совхозой тракторно-тарьяан ажалай хөөрдохи бригадын, машинно-тракторна мастерскойнуудай, автогаражай коллективүүдэй гэшүүдэй дундаһаа 30 гаран хүн «Социалис ёһоор ажахы эрхилэлгын» һургуулида таһалгаряагүй ябажа, бэлэдхэлээ дээшэлүүлнэ. Партийн XXVII съезд болон КПССэй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй материалнуудтай гүнзэгыгөөр танилсажа, хүн зоной

Хэшээлэй үедэ. А. ЦЫДЕНОВЭЙ фото.

ТОО, БАРИМТАНУУД

Хориин совхоз бүхыдоо 29.792 гектар газартай. Тэрэнэйнь 6201 гектарынь тарьаалан, 2470 гектарынь сабшалан, 13.210 гектарынь бэлшээри юм.

* * *

Бүхы тарьаалангай 2843 гектарыень ороһото, 1858 гектарыень тэжээлэй ургамалнууд эзэлнэ. 1500 гектар газар сэбэр паар эзэлнэ.

* * *

Ажахын үһалагдадаг газарай талмай гэхэдэ, 2588 гектар болоно. Тэрэнэй 518 гектарыень тарьаалан эзэлдэг.

* * *

Энэ жилэй январь һарын байдалаар совхозой бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй тоо 350 гаран болобо.

* * *

Совхоз районой бусад ажахынуудһаа эбэртэ запуу мал суглуулжа, шахан таргалуулдаг мэргэжэлтэй юм. Тэдэ малайнь тоо жилэй хугасаа соо 1700 гаран болодог. Гадна мянга гаран мяхалиг үүлтэрэй малтай. Тэдэнэйнь 240 шахуу толгойнь үнэзд юм.

* * *

Тус ажахы 8000 хонидтой. Тэдэнэйнь 3380-ниинь шахуу эхэ хонид. Үнгэрэгшэ жилдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 95 хурьган абтаа. Энэнь түсэбтэ даабариһаа 12 толгойгоор олон болоно.

* * *

1987 оной дүнгөөр ороһо тарьаанай центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн 16.08 түхэригтэ хүрөө. Түсэбөөр хараалагдаһанһаа 71 мүнгөөр хямда болоһон байна. Сенаж, силос гэхэ мэтэн тэжээлэй өөрынь үнэ урданайхида орходоо доошолоо.

* * *

Эбэртэ бодо малай нэмэлтэ шэгнүүрэй центнер бүхэн 269, 76 түхэригтэ хүрэжэ, 1986 оной хидо орходоо, 10,39 түхэригөөр хямдараа. Хонидой нэмэлтэ шэгнүүр болон нооһонойнь өөрынь үнэ сэн хараалагдаһанһаа бага болоо.

Энэ жилэй хөөрдохи квартаһаа эхилжэ, ороһото болон тэжээлэй цехүүд арендэ подрядай аргаар хүдэлдэг болохонь. Харин хонин ажал дээрэ хүдэлэгшэд сентябрь һараһаа, эбэртэ бодо мал дээрэ ажаллагшад гурбадахи квартаһаа энэ аргаар хүдэлхэнь.

* * *

Сабшалан, тарьаалангай үрэжэл дээшэлүүлһэнэй ашаар гектар бүриһөө дунда зэргээр 12,4 центнер үбһэ, 12 центнер ороһото ургамал хуряажа абаха юм.

АМЖАЛТАЯА АРЬБАДХАН...

Һүүлэй үедэ манай совхозой партком ажахынгаа үйлэдбэриин элдэб һалбаринууд дээрэ хүдэлдэг хүн зоной нийтэ-политическэ ба экономическа бэлэдхэлые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ бодото анхарал хандуулжа байдаг болоо. «Ажалшадай политическэ болон экономическа һуралсал хубилган шэнэдхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой гараһанай һүүлээр энэ хүдэлмэри бүри эдэбхижүүлэгдэжэ, тус тогтоол бэелүүлхэ талаар ехэ юумэн хэгджэ байнхай. Һуралсалай аша үрэ ехэтэй шэнэ онол аргануудые хэрэглэхые оролдоно. Шагнагшадта шанга эрилтэнүүд табигдадаг болоо. Тиимэһээ энэ һуралсалай хэшээлнүүд һонирхолтойгоор үнгэргэгдэнэ.

Манай Улаан-Одоной эбэртэ бодо мал шахан таргалуулха комплекс дээрэ хүдэлдэг үхэршэд, малшад, механизаторнуудай дундаһаа дун хамтадаа 20 хүн социалис ёһоор ажахы эрхилэлгын һургуулида ябажа, экономическа бэлэдхэлээ дээшэлүүлнэ, хубилган шэнэдхэлгын үе сагта бэелүүлэгдэжэ байһан залан шууд реформын ёһо гүримуудтай танилсана. Тус һургуулиин пропагандистаар техникын аюулгүйе сахиха талаар инженер, партийн гэшүүн С. К. Хитракеев томилогдонхой. Тэрэ даалгажа үгтэһэн энэ уялгадаа тон харюусалгатайгаар хандана. Хэшээлнүүдынь нэгэтэшье хойшолуулагдангүй, тэрэл хараалагдаһан саг соогоо, һайн бэлэдхэлтэйгээр үнгэргэдэнэ.

«Хубилган шэнэдхэлгые бодото хэрэгүүдээрээ гүнзэгырүүлхэ» гэһэн темээр түрүүшын хэшээл үнгэргэхэдөө, пропагандистамнай манай түрэл Совет орон, республика болон район соо боложо байһан үйлэ хэрэгүүдые шадабаритайгаар хэрэглэн, һонирхолтой хөөрэлдөө эмхидхээ һэн. Мүн шагнагшадшье өөһэдынгоо һанамжануудые хэлэһэн, пропагандистдаа олон тоото асуудалнуудые табиһан байха юм.

«Үйлэдбэриие хүгжөөлгэ хадаа экономическа гол зорилго» гэһэн темэ шудалан үзэхэдэмнай, олохон асуудалнууд гаража ерээ һэн. Совхозой директор М. Р. Дашицыренов, профкомой түрүүлэгшэ Н. И. Дмитриева, ахамад агроном С. Базаров болон бусад хэшээлдэ хабаадагшадай урда ажахынгаа саашанхи хүгжэлтэ тухай хөөрэһэн, табигдаһан асуудалнуудта харюусаһан байха юм.

Хэшээлнүүд дээрэ үзэжэ байһан темэнүүдээ шудалхадаа, нэгэ зарим асуудалнуудаарнь тодорхой конспектнүүдые хэдэг байнабди. Энэмнай үгтэһэн даабариннуудые үнэзгыгөөр шудалха, һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые эмхидхэхэдэ, һайнаар нүлөөлнэ.

Үнгэрэгшэ намартаа һуралсалай жэлэй эхилхын үшоо урда тээ партийн ЦК-гай «Ажалшадай политическэ ба экономическа һуралсал хубилган шэнэдхэлгэ тухай» тогтоолтой танилсаад байхадаа, манай совхозой партком партийна һуралсал эмхидхэхэ хэрэгтэ ехэ эрилтэтэйгээр хандажа, бидэнэйнгээ хүдэлмэри болон эрдэм мэдэсые хараадаа абажа, ехэ һайшаалтай алхамуудые хэһэн байна. Өөрөө би дунда һургуулитай, партийн гэшүүн хүн байна гээшэб. Политическэшье, экономическашье бэлэдхэлээ дээшэлүүлхэ гэжэ оролдоноб.

Хубилган шэнэдхэлгын мүнөө үедэ, ажахын тоосоондо сүм орожо, өөһэдыгөө өөһэдынгоо мүнгэн зөөреэр хангаха эрхэ байдалда хүдэлжэ байһан коллективэй гэшүүн бүхэн экономикын талаар һайн бэлэдхэлтэй байхаһаа гадна ажалай, бүтээсэ дээшэлүүлгэдэ, шэнэ онол аргануудые нэбтэрүүлгэдэ, продукциин шанар һайжаруулгада онсо анхарал хандуулха ёһотой гээд һанагшаб. Эндэ жэшээ болгожо, гэр бүлын, хамтын подрядай онол аргаар хүдэлдэг өөрынгөө бригада тухай хөөрэхэ һанаатайб. Нёдондо жилдэ муу бэшээр хүдэлжэ, урдаа табигдаһан зорилгонуудые бултыень бэелүүлжэ шадаа бэлэйбди. Түл болон нэмэлтэ шэгнүүр абалгаар, нооһо хайшалалгаар социалис үялганнуудай үлүүлэн дүүргэгдээ һэн. 100 эхэ хонин бүриһөө 102 хурьган абтаа юм.

Мүнөө жилдэ яһала амжалтатайгаар хүдэлжэ байнабди. Ажахынгаа зуутанай тоодо оронхойбди. Хурьгадаа нэгыеньшье гарзалуулангүй түлжүүлжэ, тэдэнээ эхэһээнь һалгаахадаа, толгой бүриинь шэгнүүр 19 килограммда хүргэхэбди гэжэ найдуулаа зомди. Тэрэшье уялгамнай лаб аз дүүргэгдэхэ гээд хэлэхэдэ, алдуу болохогүй.

Үнгэрэгшэ намартаа ототой болоһон хонидоо Хойто-Кавказай хусануудай үрэһөөр искусственна аргаар үрэжүүлээ һэмди. Энэ шухала хүдэлмэриннай зоотехническэ ёһо гуримаар, хараалагдаһан болзор соогоо үнгэргэдөө юм. Хусьгаднайшье хүлеэгдэһэн саггаа хойно хойноһоо адхараа даа. Буржагар сагаахан, ехэл өөдэргэнөөр томо боложо байһан хурьгадаа харахадаа, садьхэлдэмнай урма баяр бадардаг.

Мүнөө манай совхозой эхэ хонидой отаранууд үүлтэртэ хонидые үсхэбэрилхэ кандидадта баталагдан абтанхай. Тиимэһээ бидэнэй ажалай харюусалга улам ургана, эрилтэ шангадана. Республикынь Госагропромой зооветеринарна хүдэлмэрилэгшэд иишэмнай саг үргэлжэ ерэжэ, бидэндэ зубшөөл заабари үгэжэ, бодото туһаламжа үзүүлнэ. Энээндэнь хэрюу болгожо, урдаа табигдаһан зорилгонуудые хүсэдөөр дүүргэхын тула хамаг хүсэ шадалаа гарган ажалланабди.

Гэр бүлын подрядай онол аргаар хүдэлдэг манай ажахын бэрхэ хонишод А. Дондокова, Х. Цырендоржиев, Н. Ринчинов, Б. Тобоев гэгшэдэй хутэлбэрилдэг коллективүүд хонин бүриһөө хурьга абаад, урагшатайгаар хүдэлжэ ябана.

Мүнөө жилдэ социалис ёһоор ажахы эрхилэлгын программаар хараалагдаһан зүйлнүүдые өөрөө һайн дураараа шудалнаб. Һуралсалдамни ажахымнай ахамад мэргэжэлтэд Д. Будаев, С. Дамбаев, профкомой түрүүлэгшэ Н. Дмитриева болон бусад туһална.

Энэ зундаа мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ, нэгэдэхи классай хонишон болохо ёһотойб. Тиин минии зоотехническэ эрдэм мэдэсэ болон ажалай үрэ дүнгүүд гэхэ мэтэһээ эхилээд, эндэ согсологдон хараха, али зэргын бэлэдхэлтэй байһамни шалгагдаха бшуу.

Өөрыгөө өөрынгөө мүнгэн зөөреэр хангаха гуримда ороод байха үедэ манай совхоз соо социалис мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдана. Коллектив соохи байнуудые зүбоор мэдэхэ гэжэ оролдоно ха юм.

Хэнэйшье мэдэһээр, политическэ болон экономическа һайн бэлэдхэлтэй хүнүүд хадаа даажа абаһан газартаа гансашье бэрхээр хүдэлдэг бэшэ, нийтын зоридэ эзэн ёһоор хандадаг, алхам бүхэнөө ашаатайгаар хэрэглэхэ гэжэ оролдодог байна бшуу. Илангаяа өөһэдыгөө өөһэдынгөө мүнгөөр хангаха шэнэ гуримда ороод хүдэлжэ байха үедэ ямаршье коллективэй гэшүүн өөрын экономическа бэлэдхэл дээшэлүүлхэ, ажахын тоосооной жама ёһодунда нийтэ-политическэ хүдэлмэри эмхидхэн ябуулхадаа, тэрэнэ хэрэглэнэ. Тус һургуулиин пропагандистаар ажахын ахамад инженер, коммунист И. Д. Бадмацыренов

А. ЦЫДЕНОВЭЙ фото.

ТОО, БАРИМТАНУУД

Байгша ондо тус совхоз гүрэндэ 6200 центнер мяха, 130 центнер нооһо хүдалдаха түсэбтэй. Тиихэдэ гүрэндэ тушаагдаха эбэртэ бодо малай дунда зэргын шэгнүүрые 380 килограммда, хонинойхие — —38 килограммда хүргэхэ юм.

* * *

Тэрэшэлэн энэ жилдэ 3200 хурьга гэхэ гү, али 100 эхэ хонин бүриһөө 95 хурьга, 100 үнеэн бүриһөө 88 тугал абаха үялгатай.

* * *

Тиихэдэ 24 500 центнер үбһэ, 1500 тонно сенаж, 3000 тонно силос, 200 тонно витаминтай ногооной гурил бэлэдхэхээр хараалагданхай.

АШАГ ҮРЫЕНЬ ХАРЮУЛИХА

Мүнөө жилдэ социалис ёһоор ажахы эрхилэлгын программаар хараалагдаһан зүйлнүүдые өөрөө һайн дураараа шудалнаб. Һуралсалдамни ажахымнай ахамад мэргэжэлтэд Д. Будаев, С. Дамбаев, профкомой түрүүлэгшэ Н. Дмитриева болон бусад туһална.

Энэ зундаа мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ, нэгэдэхи классай хонишон болохо ёһотойб. Тиин минии зоотехническэ эрдэм мэдэсэ болон ажалай үрэ дүнгүүд гэхэ мэтэһээ эхилээд, эндэ согсологдон хараха, али зэргын бэлэдхэлтэй байһамни шалгагдаха бшуу.

Өөрыгөө өөрынгөө мүнгэн зөөреэр хангаха гуримда ороод байха үедэ манай совхоз соо социалис мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдана. Коллектив соохи байнуудые зүбоор мэдэхэ гэжэ оролдоно ха юм.

Хэнэйшье мэдэһээр, политическэ болон экономическа һайн бэлэдхэлтэй хүнүүд хадаа даажа абаһан газартаа гансашье бэрхээр хүдэлдэг бэшэ, нийтын зоридэ эзэн ёһоор хандадаг, алхам бүхэнөө ашаатайгаар хэрэглэхэ гэжэ оролдодог байна бшуу. Илангаяа өөһэдыгөө өөһэдынгөө мүнгөөр хангаха шэнэ гуримда ороод хүдэлжэ байха үедэ ямаршье коллективэй гэшүүн өөрын экономическа бэлэдхэл дээшэлүүлхэ, ажахын тоосооной жама ёһодунда нийтэ-политическэ хүдэлмэри эмхидхэн ябуулхадаа, тэрэнэ хэрэглэнэ. Тус һургуулиин пропагандистаар ажахын ахамад инженер, коммунист И. Д. Бадмацыренов томилогдонхой юм. Харюусалгата энэ уялгаяа тэрэ һайнаар дүүргэнэ.

Бидэ пропагандистнуудай али эзэргээр хүдэлжэ байһан тухай парткомой заседаниннууд дээрэ хаража үзэдэг, шүүмжэлэн сэгнэдэг байнабди. Дутуу дундануудай дайралдаа һаа, хэмжээ абажа, тэрэ дарыдань усадханабди.

Манай политическэ болон экономическа һургуулинуудай пропагандистнуудаар һайн бэлэдхэлтэй мэргэжэлтэд табигданхай. Тэдэнэйнгээ методическа бэлэдхэл дээшэлүүлгэдэ тусхай анхарал хандуулжа, районой бэрхэ пропагандистнуудай түрүү дүй дүршэлтэй танилсуулха талаар зарим тэды юумэн хэгдэнэ. Гэбэшье энэ хэрэгной һулаар ябуулагдана гэжэ мэдэрхэ ёһотойбди.

Манай ажахы соо үзэл сурталай хүдэлмэри хаа хаанагүй һайнаар ябуулагдана гэгдэһэн парткомой заседани дээрэ шанга хөөрэлдөөн боложо, тусхай хэмжээн абтаа бэлэй.

Политическэ болон экономическа һуралсал яаха аргагүй хэрэгтэй, туһатай гээд манай ажалшад һайн ойлгоно. Илангаяа экономическа мэдэсээ дээшэлүүлхые оролдоно. Энэшье гайхалгүй. Мүнөө нииг һайн ойлгожо, урдаа табигдаһан зорилгонуудые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ, Бүхсоюзна партийна XIX конференциие ажалай эрхим бэлэгүүдтэйгээр угтахын түлөө тэмсэжэ байна.

А. АСТРУХАЕВ,
совхозой парткомой секретарь.

ТОО, БАРИМТАНУУД

Байгша ондо тус совхоз гүрэндэ 6200 центнер мяха, 130 центнер нооһо хүдалдаха түсэбтэй. Тиихэдэ гүрэндэ тушаагдаха эбэртэ бодо малай дунда зэргын шэгнүүрые 380 килограммда, хонинойхие — —38 килограммда хүргэхэ юм.

* * *

Тэрэшэлэн энэ жилдэ 3200 хурьга гэхэ гү, али 100 эхэ хонин бүриһөө 95 хурьга, 100 үнеэн бүриһөө 88 тугал абаха үялгатай.

* * *

Тиихэдэ 24 500 центнер үбһэ, 1500 тонно сенаж, 3000 тонно силос, 200 тонно витаминтай ногооной гурил бэлэдхэхээр хараалагданхай.

БАГА ГАРГАШАТАЙГ ХҮДЭЛХ

Һуралсалай энэ жилдэ манай Аланай отделениин заторнуудай дундаһаа социалис ёһоор ажахы һургуулида 22 хүн ябажа, экономическа бэлэдхэлнэ. Урда жилнүүдэйхидэ орходоо, һайн бэлэдхэлтэйгээр үнгэргэгдэнэ. Илангаяа дээрэ хэгдэһэн хөөрэлдөөнүүд бүришье һонирхолтой» хөөрэлдөө совхозой ахамад экономист Будаев анхарал татамаар эмхидхэжэ юм. Теоретическэ баримтануудые бодото ажалтаһан жэшээнүүдтэй нягтаар холбон хөөрэжэ, ехэ һонирхуулаа гээд тэмдэглэлтэй.

Тус хэшээл дээрэ механизаторнууд өөһэдынгөө хэлээ, һонирхолтой дурадхалнуудые хуваалцаа. Илангаяа хуряагдан абтаһан ороо тарьаанай сэн хямдаруулха, бага гаргашатайгаар ехэ ашаг бэрилэн абаха асуудалгаар механизаторнуудтай ха юумэн биил байгаа һэн.

Өөрөө би тракторно-тарьаан ажалай талаар даажа абанхайб. Һуралсалай энэ жилдэ томилогдонхойб. Хэшээлнүүдээ үнгэргэхэ хымнай ахамад мэргэжэлтэд эдэбхитэйгээр ханадаг юм. Һүүлшын хэшээл дээрэ «Хүдөө ажахын техникэ, трактор, комбайнууд тухай» хөөрэлдөө ахамад инженер Иван Дагбаевич Бадмацыренов бидэнэй табиһан асуудалнуудта дүүрэн удхатай хариу өгөө. «Ажалша коллектив болон мүрысөөнэй семинарска хэшээл совхозой профкомой түрүүлэгшэ Дмитриева хэхэдээ, В. И. Ленинэй зохёолнуудтай социалис мүрысөө удха түгэлдэрөөр дэлгэгдэрэлдөө яһала һонирхолтойгоор үнгэргөө.

Экономическа һуралсал хүдэлмэридэмнай ямар нэг гү гэһэн асуудал гаража магад. Урда жилдэ үгэжэ, хүсөөрөө шахуу шагнагшадаа хэшээлдэ лагша бэлэйбди. Мүнөө тиимэ байдал ушарна гэхэдэ, нэгэдэхеэр, шудалан үзэжэ байһан өөһэдымнай хэжэ яһаһан хүдэлмэритэй нягтаа лоо. Хөөрдохөөр, тус хэшээлнүүдтэ ябагшадай экономическа бэлэдхэлээ дээшэлүүлхэһээ гадна, ажабайдалда хэрэглэжэ һурана. Гурбадахи хэжэ байһан ажалда зуб сэгнэлтэ үгэжэ, үрэтэйгээр эрхилдэг байхаар хүмүүжүүлэгдэнэ.

Мүнөө жилһээ совхозойнгоо экономическа римаар хүдэлжэ, эхилээд байхада, бидэнэй хүнүүдтэйгээр, үсөөн техникэтэйгээр бүтээсэ бди гэжэ тоолон гаргаабди.

Бидэндэ 2590 гектар тарьаалан даалгагдаһан 1100 шахуу гектартань ороһото ургамалнуудтай гектарыень паар эзэлнэ. Мүн силосны ургамал таабха, овощ тарижа, тэдэнэй хойноһоо хараа мэрэ эмхидхэнэбди.

Үнгэрэгшэ жилдэ ороһото ургамалнуудаа рибөө 13 центнер тарьяа хуряажа абаа бэ, түсэбөөр хараалагдаһанһаа 4,4 центнерээр ш. Шулуутай, элһэлиг муу хүрьһэтэй, наранай нуралгада дайрагдадаг талмайнууд дээрэ эрилтэнүүдые зүбөөр сахин ажаллаагүй һаа, нэ ургаса ехээр хуряажа абахабди гэжэ.

Урдань манай бригадада дун хамтадаа бэлэй. Бидэндэ хөөр К-700, табан ДТ-75 нууд үгтэнхэй байдаг һэн. Харин мүнөө онол аргаар хүдэлдэг манай звено 9 механизатор дэнхэй. Даажа абаһан техникэмнайшье хэдэг ажалнай тэрэл хэмжээн соогоо улаа.

Энэ жилэй хөөрдохи квартаһаа эхилжэ, арендэ подрядай аргаар хүдэлмэриеэ хонь гэшэ. Ажалай энэ түрүү онол аргаа абаһан газар дээрээ бүри бүтээсэтэйгээ дохые уялгална.

Мүнөө бидэ хабарайнгаа тарилгада гээр хүрэжэ ерээд байнабди. Бүхы техникэ лагданхай. Үрэһэ хүрэнгэшье тарилгын хэмжээ.

Социалис ёһоор ажахы эрхилэлгын һургуулитэ ябажа, экономическа бэлэдхэлээ дээшэлүүлнэ. ханизаторнууд Согто Будаев, Нанзад Нимаев, лутов, Баир Будаев, Балдан Гуруев гэгшэд рүүшын үдэрһөө эхилжэ, һайнаар хүдэлжэ. тийна XIX конференциие ажалай эрхим бэлэгтахын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөө соод, энэ хабарай тарилгын хамаг хүдэлмэри гэргэхэ гэһэн үндэр хүсэл эрмэлэлтэйгээр

Аланай отделениин ороһото

ТОО, БАРИМТАНУУД

Байгша ондо тус совхоз гүрэндэ 6200 центнер мяха, 130 центнер нооһо хүдалдаха түсэбтэй. Тиихэдэ гүрэндэ тушаагдаха эбэртэ бодо малай дунда зэргын шэгнүүрые 380 килограммда, хонинойхие — —38 килограммда хүргэхэ юм.

* * *

Тэрэшэлэн энэ жилдэ 3200 хурьга гэхэ гү, али 100 эхэ хонин бүриһөө 95 хурьга, 100 үнеэн бүриһөө 88 тугал абаха үялгатай.

* * *

Тиихэдэ 24 500 центнер үбһэ, 1500 тонно сенаж, 3000 тонно силос, 200 тонно витаминтай ногооной гурил бэлэдхэхээр хараалагданхай.

АЖАЛ ХОЛБ

Совхозой машинно-тракторна мастерскойн болоһон элдэб онцгой ажалнуудтай. Тэдэ барилдаг гэжэ бодоно. Тэдэ һуралсалдамни ажахынгаа пагандистаар Урдань үзэжэ ябаһан дүй дүршэлтэй, жэрхиэ гэжэ. Гэбэшье ажалтаһан абтаһан ктивүүд тухай оролдогшоо. Манай ойлгоно. Ажалшадай ажалтайгаар бэелүүлнэ.

Аланай отделениин ороһото

ТОО, БАРИМТАНУУД

Байгша ондо тус совхоз гүрэндэ 6200 центнер мяха, 130 центнер нооһо хүдалдаха түсэбтэй. Тиихэдэ гүрэндэ тушаагдаха эбэртэ бодо малай дунда зэргын шэгнүүрые 380 килограммда, хонинойхие — —38 килограммда хүргэхэ юм.

* * *

Тэрэшэлэн энэ жилдэ 3200 хурьга гэхэ гү, али 100 эхэ хонин бүриһөө 95 хурьга, 100 үнеэн бүриһөө 88 тугал абаха үялгатай.

* * *

Тиихэдэ 24 500 центнер үбһэ, 1500 тонно сенаж, 3000 тонно силос, 200 тонно витаминтай ногооной гурил бэлэдхэхээр хараалагданхай.

Үнгэрэгшэ намартаа һуралсалай жэлэй эхилхын үшоо урда тээ партийн ЦК-гай «Ажалшадай политическэ ба экономическа һуралсал хубилган шэнэдхэлгэ тухай» тогтоолтой танилсаад байхадаа, манай совхозой партком партийна һуралсал эмхидхэхэ хэрэгтэ ехэ эрилтэтэйгээр хандажа, бидэнэйнгээ хүдэлмэри болон эрдэм мэдэсые хараадаа абажа, ехэ һайшаалтай алхамуудые хэһэн байна. Өөрөө би дунда һургуулитай, партийн гэшүүн хүн байна гээшэб. Политическэшье, экономическашье бэлэдхэлээ дээшэлүүлхэ гэжэ оролдоноб.

Хубилган шэнэдхэлгын мүнөө үедэ, ажахын тоосоондо сүм орожо, өөһэдыгөө өөһэдынгоо мүнгэн зөөреэр хангаха эрхэ байдалда хүдэлжэ байһан коллективэй гэшүүн бүхэн экономикын талаар һайн бэлэдхэлтэй байхаһаа гадна ажалай, бүтээсэ дээшэлүүлгэдэ, шэнэ онол аргануудые нэбтэрүүлгэдэ, продукциин шанар һайжаруулгада онсо анхарал хандуулха ёһотой гээд һанагшаб. Эндэ жэшээ болгожо, гэр бүлын, хамтын подрядай онол аргаар хүдэлдэг өөрынгөө бригада тухай хөөр

ПУТАТ-ДАДАЙ ХЭЛЭГШЭ

РО ХАРААНАЙ ҮЕЭР...

лүүлхэб? Энэ даб дээрэ эгээн шухала асуудал боложо тодорбо.

Нэгэтэ үглөөгүүр ажалдаа ерэһээр, Мария Андреевна иигэжэ хэлэбэ:

— Спортивна эдэ костюмуудые түргөөр, һайнаар оёхын тулада «конвейер» хэрэглэжэ туршахамнай бэшэ гү?

— Юун «конвейер» гэнэш даа? Тэрэшни юун гээшэб? — гэжэ оёдолшон Ирина Овчинникова һонирхобо.

— Жэшээлхэдэ, нэгэмнай тэрэ костюмай гансал хамсыень оёдог байха, нүгөөдэнь ганса хармаан оёхо, гурбадахинь холбохо гэхэ мэтэ, — гэжэ бригадир тайлбарилаа һэн.

Энээнһээ урид нэгэ оёдолшон нэгэ костюм эхинһээ эсэс хүрэтэр гансаараа оёдог байһан юм. Тиигэжэ захилнуудай шанар һайжарха, харюусалга дээшэлхэ ёһотой байгаа. Харин мүнөө аб адли олон костюмуудые оёхо болоходо, шэнэ онол арга хэрэгтэй болоо бшуу.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ тухай асуудал бригадир Мария Андреевна Богомазовагай дурадхалаар тон зүбөөр шиидхэгдэжэ, шухала захил саг болзор соогоо, шанар һайнтайгаар дүүргэгдээ һэн.

Надежда Андреевна хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын албанда ажаллажа эхилһээр 23 жэл болобо. Тэрэ нютагайнгаа һургуулинин арбадахи класс дүүргэһэнэй удаа Улаан-Удын техническэ мэргэжэл олгодог 11-дэхи үйлилщида ерэжэ ороо һэн. Оёдолдо дуратай, һүбэлгэн бэрхэ басаган тэрэ училищаяа эрхимээр дүүргэжэ, түрэл нютагтаа бусаа. Аанга ажаллаха, дипломоо баряад иишэ тиишээ гүйхэ тухай бодомжолоогүй. Түрэл Шаралдай нютагайнгаа оёдолой цехтэ ажаллажа эхилээ. Олон жэлэй туршада оёдолшоноор эрхимээр ажаллаһан М. А. Богомазова КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой, районно Советэй гүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотеер оло дахин шагнагданхай юм. Тиихэдэ тэрэ коллективэйнгээ хэрэгэй түлөө оролдожо, ниитын худэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг байһан тула Шаралдайн сельскэ Советэй депутадаар һунгагдаһан байна.

— Депутат байха гээшэ харюусалгатай, хүндэтэйшье хэрэг даа. Нютагайнгаа, Советэй депутадуудтай хамта олон шухала асуудалнуудые шиидхэхэ баатай болодог зомди. Арад зонойнгоо аша туһада олба хэхэһээ һайн һайхан юуһэн хаана байхаб даа? — гэжэ Мария Андреевна хөөрөө һэн. Тэрэнэй хэлэһэн үгэнүүдые һайшаангүй байхаар бэшэл. Үнэхөөрөөшье, арадай депутат Богомазова олоной хэрэгэй түлөө хододоо оролдожо ябадаг гэжэ онсолхо хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, Шаралдайн Партизанска үйлсын 25 гэр депутат Богомазовагай һунгуулинин округто ородог. Хүра бороогой оромсоор, тэрэ үйлсэнь ябахын аргагүй шабар шабха болошодог бэлэй. Депутат Богомазовагай үүсхэлээр тэрэ үйлсэ мүнөө яндагар болонхой. Гадна уһа бүлэдэг башниин худэлмэри муу гэһэн гомдолнуд хүн зоной зүгһөө ходоо ородог байһан юм. Депутадай энэ асуудалаар һонирхоходонь, тэрэ башни зааһабарилха асуудал гаража ерээ. Сельскэ Советэй, совхозой хүсөөр тэрэ бешни заһабарилагдажа, хүн зон депутат Богомазовада баяр баясхалантай үлөө бшуу.

Хүн зондо түлеэ асаруулха болон бусад шухала асуудалнууд тэрэл депутадай оролдлоор шиидхэгдэдэг байха юм.

— Мүнөө, хубилган шэнэдхэлгын эрхэ байдалда нютагай Соведүүдэй депутадуудай хэхэ ажал, бэелүүлхэ зорилгонууд улам ехэ болоо. Тиимэһээ үшөөл ехэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлмэриеэ ябуулха ёһотойбди, — гэжэ депутат М. А. Богомазова тоолоно.

...Үдэшын боро хараан Шаралдай һуринда аалиханаа хүрэжэ ерэбэ. Отторгойн одо мүшэдтэй урилдаһан мэтээр һуринай үйлсэнүүдтэхи электрын лампочкануд гэрэлтэбэ. Эгээл энэ үедэ ээлжээтэ хэмжээ ябуулгануд тухай саг үргэлжын комиссиин заседанида ошохоёо яаража ябаһан сельскэ Советэй депутат Мария Андреевна Богомазоватай үйлсэдэ дахинаа уулзажа, баяраа хэлсэн хахасаха зуураа, юундэшьеб, гарыень шангаар адхаха дурамни хүрөө бэлэй.

С. ОЧИРОВ.

СССР-эй ба Финляндиин хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон, нэгэ нэгэндээ туһалалсалга тухай хэлсээнэй баталагдаһаар 40 жэлэй ой мүнөөдэр гүйсэхэнь

БАТА НАЙДАМТАЙ ХАНИ

— Манай фирмын зүүн ба баруун оронуудай хоорондохи замай бэлшэр дээрэ оршодог байһан ушарта анхаралаа хандуулаарай. Сэхыень хэлэхэдэ, энэ хадаа Хельсинки хотын Пасилай районой зүүн ба баруун хубиин хоорондохи хилэ гээшэ. Тиигэбэшье ехэ һүлдэтэй ха юм даа. Гол контороёо хаана байрлуулхые «Конеисто» мэдэһэн байгаа.

Совет-финляндиин «Конеисто» гэжэ худалдаа наймаанай бүлгэмэй директор-захирагша Кюести Лайтинентай хөөрэлдэнэб. 25 жэлэй урда тээ эмхидхэгдэн байгуулагдаһан манай фирмэ совет машина, түхеэрэлгэнүүдые худалдажа абаад, Финляндидаа асардаг байһанаараа мэдээжэ болонхой. Багахан юумэнһээ эхилээ һэмди. Гэбэшье он жэлнүүдэй үнгэрхэ бүри худалдаа наймаанаймнай хэмжээн улам үргэдэжэ байна. Гол юумэниинь гэхэдэ, эндэб хото городуудтай харилсаа холбоо тогтоогоодби, партнернуудаймнай тоо ургаа, манай бүлгэмэй нэрэ хүндэ дээшэлээ. Мүнөө «Конеисто» гэһэн тамга гансал Финляндида бэшэ, тэрээнһээ холо саагуур мэдээжэ болонхой.

— Харилсаа холбоо тогтоошодтоёо эдэбхитэйгээр хүдэлхэ хэрэгтэй, харилсаанай шэнэ түхэл шэнжэнүүдые, онол арганууде саг үргэлжэ бэдэрхэ шухала, — гэжэ К. Лайтинен хөөрэнэ. — Жэшээнь, Финляндиин «Тампелла», «Валмет» фирмэнүүдтэ, техническэ мэргэжэлэй ехэ ехэ училищинуудта Ивановын үйлэдбэриин нэгэдэлэй эльгээһэн болбосоруулгын түбүүд худэлдэг юм. Нэгэ иимэ захил хадаа хэдэн миллион маркын үнэ сэнтэй болодог. Тиимэһээ бидэ тодорхой захил хэгшэдтэеэ хамта Иваново хото ошожо, хөөрэлдөөнүүдые хэдэгбди. Иимэ продукциин олоор гаргагдаашье һаань, бидэ өөһэдынгөө зүгһөө хубиин захил хэнэбди. Мүнөө, Советскэ Союзда ажахы эрхилэлгын хубилган шэнэдхэгдэжэ байхада, партнернуудаа алдажа болохогүй, харин улам үргэдхэхэ хэрэгтэй. Захил хэгшэдтэй сэхэ хөөрэлдэхэ эрхэтэй болоходоо, ивановынхид «Станкоимпорт» гэжэ бүхэсоюзна нэгэдэлэй аша туһаһаа арсабашье, «Конеисто» гэжэ бүлгэмтэй холбоо барисаагаа таһалнагүй. Ушарынь гэхэдэ, бидэ тэдэнэй үдэр бүриин худэлмэридэ туһалнабди, Финляндиин дэлгүүр һайн мэдэнэбди.

СССР-тэ бэелүүлэгдэжэ байһан хубилган шэнэдхэлгын үедэ ходоодоо таарамжатай һайн холбоо барисаанай тогтоогдоогүй байһаниинь халагламаар гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Жэшээнь, Москвагай «Красный пролетарий» заводой өөрсө шухаг станогууд Финляндида үргэнөөв алдаршанхай юм. Эдэ станогуудые бүтээн гаргалга Алма-Атада дамжуулагдаһан байгаа. Гэбэшье тэндэ иимэ станогуудые гаргалга унжагайруулагдашоо. Энээнһээ уламжалан, хоорондоо үлхөө холбоотой худэлмэри таһалдуулагдашаһан байна. Худалдан абагшадаа алдажа, эд бараагаа, эдлэл хэрэгсэлнүүдээ ондоо тээшэнь гаргахын тула ехэ саг, заримдаа табаһаа дээшэ жэл гарадаг байна гэжэ К. Лайтинен хэлэбэ. Ушарынь гэхэдэ, ондоо партнернууд тусхайлбал, Японой, ФРГ-гэй, Тайваниин станочнигууд энээниие «хааха» ушартай болодог гээшэ.

«Конеисто» фирмэ Советскэ Союзда зорюулагдажа, Финляндиин верфьнүүдтэ баригдажа байһан суднануудые түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдээр хангадаг юм. Отанмякидахи вагон бүтээлгын заводые түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдээр мүн лэ хангадаг байна. Тус заводой гаргаһан продукци — вагонууд — Советскэ Союзай түмэр харгы дээрэ мэдээжэ болонхой. Һүүлэй үедэ совет машина, түхеэрэлгэнүүдые гансал Финляндида бэшэ, харин Хойто Европын бусад оронуудта худалдахын тула оролдолго гаргагдана. Швециин, Норвегиин адли мэргэжэлтэдтэй һайн харилсаа холбоон тогтоогдоно.

К. Лайтинентай ородоор хөөрэлдэнэбди. Тэрэ худалдаа наймаанай асуудалнуудые һайнаар ойлгохоһоо гадна, ород хэлэнэй орёо нарин дүримүүдтэшье ядалдадаггүй юм.

— Совет эрдэмтэдтэ, Москвагай эліш хүсэнэй институтай багшанарта баяр баясхалан хүргэнэб. Юуб гэхэдэ, би энэ институтэй электрын-эліш хүсэнэй факультет дүүргээ һэм. МЭИ дүүргэшэдтэ зорюулагдаһан зунай курсануудта намайе ходо ходо уридаг, гэбэшье суггаа һурагшадтаяа уулзаха сүлөө сагаа олодогүйб.

К. Лайтиненай сүлөө тухагүй байдагые ойлгоо һэм. Тэрэ үглөөнэй 5 сагта бододог юм. Ажалай үдэрэй эхилтэр — найман саг болотор — газетэнүүдые хараха, худалдаа наймаанай саарһа дансануудаа гуримшуулха, мүнөөдэр юу хэхэ байһандаа бэлдэхэ хэрэгтэй. Худалдаа наймаанай уулзалгын хаана, хэзээ зарлагдаһан ушарта тэрэ анхаралаа ехээр хандуулдаг. Үдэрэй туршада тэрэ олохон газарта ошодог юм. «Нэгэ мотоортой «Пайлер-Арроу» түхэлэй бишыхан самоледни туһалдаг. Зургаан хүнэй һууритай. Самолет жолоодохо дуратайшуул ябадагбди даа. Бидэ «Фанэйр» гэжэ кооперативэмхидхээбди. Бишыхан самоледууд бидэнэй дура татадаг. Ажалайнгаа хэрэгээр Минск, Ленинград, Иваново хотонуудаар дары түргөөр ниидэн ошохо саг хүрэжэ ерэхэ байха гэжэ бодомжолноб», — гэжэ энэзбхилэн хөөрэнэ.

— Энээнэй бэелүүлэгдэхэ аргатай байһандань этигэн найданаб, — гэжэ тэрэ хөөрэнэ. — Ушарынь гэхэдэ, мүнөө автомобиляар аяншалагшадта олохон харгы замууд нээгдээ. Энэ жэлдэ «Георг Отс» гэжэ теплоходоор бэшэ, харин өөһэдынгоо онгосоор Таллин хүрэтэр ошохо аргатай болоообди. Иматтал Финскэ тохойе гаталха хэрэгтэй. Эгээл тиимэһээ бишыхан самоледуудаар аяншалхамнай үлэбэ. Магад, энэ ушар һаяар бэелүүлэгдэхэдээшье болохо.

Энэ хадаа нэгэл фирмэ, нэгэл хүн болоно. Тэдэнэй хуби заяан һүүлэй 40 жэл соо амжалтатайгаар хүргөөгдэжэ байһан совет-финляндиин харилсаантай батаар ниилэн нэгэдээ. Нэн түрүүн энэнь экономикодо, худалдаа наймаанда хабаатай байна. Иматтал совет-финляндиин харилсаануудта социалис болон капиталис оронуудай хоорондохи удаан болзорой худалдаа наймаанай хэлсээнүүд бэелүүлэгдэжэ захалаа һэн. Удаань эдэ хэлсээнүүд ургажа, экономическа һалбариин харилсаанай удаан болзорой программануд болотороо хүргэжэһэн байгаа.

Финляндиин Президент М. Койвистын хани ёһоной албанай хэрэгээр нёдондо жэлэй октябрь һарада СССР-тэ ошоод байха үедэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев иигэжэ тэмдэглээ һэн: «Финн болон совет хүнүүдэй хоорондо хани нүхэдэй улам олошорхын тула хамтаараа бодомжолжо үзэе. Энэ хадаа оронуудай хоорондохи таарамжатай һайн харилсаанай эгээл найдамтай эшэ үндэһэн болоно».

40 жэлэй урда тээ гар табигдаһан хэлсээн совет-финляндиин харилсаае хүргөөлгэдэ найдамтай үндэһэ һуури табиһан байгаа. Сагшадаа энэ хэлсээн улам хүргөөгдэжэ, шэнэ удхатай болонхой. М. С. Горбачевой хэлэһэнэй ёһоор, 1948 ондо гар табигдаһан хэлсээнэй үндэһеер һайн хүршэ ёһоной холбоо барисаан тогтоогдонхой.

Совет-финляндиин харилсаа холбоон мүнөө бүри хурдан түргэнөөр хүргөөгдэжэ байна. Дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэлдэ хүсэлэл оролдолгонуудаа нэгэдүүлхэ талаар нэгэ нэгэнэйнгээ аша туһые хараада абажа, экономическа ба соёлой үргэн ехэ харилсаа холбооной гол ёһонуудай үндэһеер холбоо барисаамнай хүргөөгдэжэ, иматтал хөёр ороной аша туһада бэшэ, харин улаасхоорондын байдалай аша туһада улам хүргөөгдэжэ байна бшуу.

Николай ГОРБУНОВ,
ТАСС-ай корр.

Хельсинки.

ГДР. Хорото хабдарнуудтай тэмсэл хадаа республикын медигүүдэй ажал ябуулгын гол шэглэлнүүдэй нэгэниинь мүн. Тэрэниие эмшэлхын тула мүнөө үсын орёо техникэ хэрэглэгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ГДР-эй Науканууудай академиин онкологиин Түбэй институдай биофизик Андреас Випер «Роботрон допси» гэһэн шэнэ системын дэргэдэ.

АДН — ТАСС-ай фото.

Цыбикжаповай бэшэһэн «Ажалша коллектив—социалис ёһоор хүтэлбэрилгэдэ» гэжэ ном Буряадай номой хэблэлээр гаргагдаба. Социологическа шэнжэлэгнүүдэй бодото жэшээ дээрэ үндэһэлэн бэшэгдэһэн энэ ном соогоо республикын ажалша коллективүүдэй мүнөө үедэ шиидхэжэ байгаа социальна зорилгонууд тухай авторнууд дэлгэрэнгээр хөөрэхэдөө, тэрэнэй эмхидхэлэй талые, саашадаа бэелүүлхэ хэмжээнүүд тухай һонирхолтойгоор бэшэнэ. Энэ ном (7, 56 хуудаһанай хэмжээтэй) гурбан бүлэгһөө бүридэхэ. Зүүн Сибириин технологическа институдай бүлэг социологуудай, Кабанскын, Сэлэнгын районуудай ажахынуудта, Улаан-Удын предприятинуудта түсэбтэ XI, XII табан жэлнүүдэй үедэ социальна болон экономическа хүргэлтые шэнжэлһэн мэдээнүүдые авторнууд энэ ном соогоо үргэнөөр хэрэглэжэ, коллективүүдэй хүргэлтые харуулһан тоо, баримтануудые шадамараар харуулжа шадаа гэжэ эндэ онсо тэмдэглэлтэй. Гэбэшье экономикые үндэһөөрнь хубилгаха, предприятинуудай ажахын тоосоондо ороха, өөһэдыгоо өөһэдынгөө олоһон мүнгэ зөөреэр хангаха асуудалнууд үшөө багаар шэнжэлэгдээ. Мүнөө үеын эдэ шуулын шухала асуудалнуудые эрдэмтэд бүри гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ, предприятинууд болон ажалша коллективүүдэй энэ талаар туйлаһан түрүүшын дүй дүршэлые өөһэдынгөө зохёол соо бүри һайнаар харуулха байгаа ха юм.

Худэлмэришэдэй үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ хэрэглэһэн түрүү дүй дүршэлнүүдые, мүн тэдэнэй ниитэ-политическэ худэлмэридэ бүри эдэбхитэйгээр хабаададаг болоһон асуудалнуудые шэнжэлһэн энэ ном нютагай хэблэлээр гаргагдаһан иимэ түхэлэй зохёолнуудсоо өөрын онсо һуури эзэлхэ бээ гээд һанагдана. Мүнөө үеын шухала асуудалнуудые бодото дээрэнь бэелүүлжэ байһан партийна болон совет худэлмэрилэгшэдэй, социологуудай, марксизм-ленинизмын университедтэ һурагшадай зохёохы ажелда энэ ном туһатай байха гээд һанагдана.

Е. ГОЛУБЕВ,
философиин эрдэмэй кандидат.
Е. ДУГИНА,
экономикын эрдэмэй кандидат.

АЖАЛША КОЛЛЕКТИВ ТУХАЙ ШЭНЖЭЛЭЛГЭ

...соо 2,5 милли... ажалша коллектив... гэжэ тоологдоно. ...ществын ажабайдалда, мүн социальна хүргэлтые хурдан... ажалша коллективүүдэй ажахын, по... болон хүмүүжүүлэ... амжалтада... ...ргэлгэдэ ушоо хэ... ...ага боломжонууд... ...ны КПСС-эй XXVII ...ны тэмдэглэдэ юм. ...ажалша коллективүүдэй хүргэжэ... ...ны хубитань тон... ...ны гэшүүн... ...ммунис ёһо зан... ...ны хүмүүжүүлхэ, поли... ...ны болон мэргэ... ...ны хүлүүлхэ асуудал... ...ны хандалтайгаар бэ... ...ны ...ны ...ны

Түрэл нютагаймнай түүхэһээ

ҺОЁД УГТАНАЙ ХУБИ ЗАЯАН

II. БААТАРШАЛГА

Сэрэгэй һургаал ёһотой хүмүүжүүлгын эгээл дээдэ шата мүн. Тэндэ ямаршье хүниие хүн болгодог, журам һайнтай, эрхим һургаал шудалдаг мүнөөнэй сагайхяар хэлэхэдэ, ёһотой патриотическа хүмүүжүүлгэ абадаг ха юм.

1940 ондо багшын мэргэжэлтэй Даша Ошоров сэрэгэй бодото албанда дуудагдажа, аяар холын Алас-Дурнын нэгэ город дээрэ эллжээтэ һургуулияа дүүргээд, артиллерийскэ частьда абтаһан юм. Тэндэ командна состав бэлдэдэг байгаа. Сэрэгшэ Ошоров албанай һуралсалые шадамар бэрхээр гаража, хэнһээшье гэзгдэхэгүйе оролдохо. Тэдэнэр үхэр буунуудые шудалдаг байгаа. Үхэр буугаар шадажа, оножо буудажа һураха гээшэ эгээл харюусалга ехэтэй һуралсал байһан гээшэ. Даша хүбүүн энээндэ ехэ һүбэлгэн, хамаг юумыень түргэн ойлгоодхихо, оньһон арга, запчастьнуудыень һайса шудалха, холо, ойро буудажа һураха, дундахи хэмжээнүүдыень зүбөөр табижа, дайсанай ямаршье точконууд дээрэ оншотойгоор тудахаар буудажа һураха гээшэ эгээл шухала байгаа. Нүхэр Ошоров сэрэгэй һургаалые хожомыньшье ходо һанажа ябадаг һэн. Хэшээлээ абажа байха үедэнь гэнтын дохёогой соностоходо, сэрэгшэд хамаг зэбсэг хэрэгсэлнүүдтэйгээ хээрэ гаража, дайшалхы эрхэ байдалда һуралсалаа үргэлжэлүүлдэг байгаа. Сэрэгшэ Ошоровой суг һурагшадайнгаа дундаһаа эгээл бэрхэ буудагша байһан дээрэһээнь взводой командир болгохоһоо гадна, тэрээндэ ахалагша лейтенантын нэрэ зэргэ олгоо һэн. Оройдоо жэлһээ үлүү алба хэжэ байгаа ха юм. Даша батарейн ёһотой командир байжа шадаа. Тэрэниие бусад нүхэдынь зүбөөр ойлгодог, энэмнай ёһотой ангууша хүнэй бүлэһөө гараһан сэрэгшэ гэжэ хэлэдэг, хүндэлдэг байгаа бшуу.

1941 он. Зунай эхин һарын үедэ, ороноймнай тарялан дээрүүр эгээл халуун ажалай, түлэг ябажа байхадань, фашистнууд, булимтархы зоригго тэбижэ гэнтын добтолго хэжэ, Совет ороной газар дайдада нэбтэрэн ороо бэлэй. Захагүй ехэ үхэл зоболон асарһан фашистнуудай урдаһаа совет сэрэгшэд эрэлхэг зоригтойгоор, хатуу шангаар тэмцэжэ эхилээ һэн. Алас-Дурнын зүгтэ һуралсал гаража байһан артиллериин тусхай командирнууд, сэрэгшэд, эрхим бэлэдхэлтэй сэрэгэй частьнууд баруун фронт мордожо, тэрэ тоодо Даша хүбүүн мүн лэ тэдээнээр ябалсахаһаа гадна батарейн командираар томилогдоһон байгаа бшуу. Һоёд угтай буряад сэрэгшын һүбэлгэн, шүүмар, техникэ шудалхадаа, хэнһээшье булюу, шадамар бэрхэ байхадань, иимэ ехэ харюусалга даалгагдаа ха юм. Эгээл иимэ бэлэдхэл һайнтай командирнууд фронтдо тэрэ үедэ саг дары хэрэгтэй болоһон байха. Фашис Германиие һамна бута сохилгодо, Сибириин сэрэгшэд онсо габьяатай, эрэлхэг зоримгой, һүрдэхэ, айхые огто мэдэхэгүй, ами наһаяа гамнадаггүй, ходо булюу, түрүү ябадаг байһан юм.

Ахалагша лейтенант Ошоров сэрэгэйнгээ бусад командирнуудаараа, сэрэгшэдээрээ тон хүшэр хүндэ Ленинградай фронтдо 1941 ондо эльгээгдээ һэн. Харата муухай фашистнууд гэнтын добтолгоор ээлдэжэ абаһан хото, городуудта өөһэдынгөө эрхэ байдал тогтоожо, хоро шараа сэсэргэжэ байгаад, обороныи ехэ-ехэ бүхэлэлтэнүүдые хэхэдээ, манай дайдые хэтэдээ ээлэлэбди гэжэ һанаа гү?

Аяар Алас-Дурнаһаа шуһата тэмсэлэй дулэн тээшэ зоримгойгоор дабшаһан артиллерийскэ полкын сэрэгшэд Ленинградай фронтдо байлдааннда сэхэ ерээ һэн. Волхов мүрэнэй саана бэеэ нюуһан, эшээлһэн, дайсанай бэхилһэн, байрлаһан, ДЗОТ, траншейнүүдые, окопуудые, тэдэнэй далдалта, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые, складуудые, харуулшадые мэдэхын тулада тагнуулшадые эльгээхэ болоходонь, ахалагша лейтенант Ошоров хэдэн сэрэгшэдтэй дайсанай ара тээшэ ошодог болобо.

— Тиишэ нэгэ дахин бэшэ, нүгөөдэ ээлжээндэ ондоошье тагнуулшад ошодог байгаа. Тагнуулшадай мэдээнүүд штабта бүридхэгдэжэ, тэдэнэй бүрүү, зүбые тодо һайнаар тэмдэглэһэнэй һүүлээр ямар сохилтонууд хэрэгтэйб, тэдэниие яаралтай түргөөр зохёогоод, үхэр буунуудаар нэрьесэ, шорой, үнэнэн болоторнь нюдэхэдэнь, дайсад һүниндөө тэрэ эшээнһээ тониллоһон байха,— гээд, Ошоров тэрэ үеын хүшэр хүндэ ябадал тухайгаа хэлэдэг юм.

Дайшалхы намтараа дурсан, тэрэ иигэжэ үргэлжэлүүлнэ:

— Дайсад гээшэ ан арьяатан бэшэ ха юм. Арьяатаниие буудахадаш, саашаа ошохо, харин дайсан тэрэл дороо тэршэлхэ, тэрьедэхэ, мэхэ гохоёо, хоро шараа иишэ тиишэнь харуулха. Тагнуулһаа сэндэгэр, гэлигэр генерал гү, али доогуршье тушаалтаниие, бүргэд шэнги, таһа бажуугаад, штабта асарха ушар байгаа. Хүлдэхэеэ, зуурахаяа байһан харуулшанай амыень гэнтэ таглаад, тэрэ доронь нэрбээд, ДЗОТ соо ороходо, одо һараалжан мэтэ амитан бэшэ, пулемёдчигууд байха. Тэдэш даа, хосорхо дурагүй юун өөрэб, нэгэл тобшын дараса. Сэрэгшын буугай шабха хододоо бэлэн, нүхэ һүбэ соо эшээлээд хэбтэһэн дайсаниие тэрэ доронь «шабхадаадхихаар» ехэл һэргэг, анхаралтайгаар ябаха хэрэгтэй ха юм. Жэжэ амитанда орходоо дайсад зара зантагарнууд, шабхадахада оносотой. Юрэдөө, үхэр буугаар оншыень оножо буудахада, дайсанай байһан дайда шорой тоборог болоод, үрэ үндэһэгүй хиидхүүлшэдэг лэ даа. Баһа миномёдойшье снарядууд оншотой, хүсэтэй...

Дайнай үе соогуур Даша Дашеевичэй үзөөгүй юумэ хомор. Хамаг хүшэр хүндэ бэрхэшээлэй дабаануудые дабажа, дайсадые хүл мүнхэ даража, одоол илалта тээшэ тэгүүлээ бэлэй. Тэрэ добтолгоёо үргэлжэлүүлжэ ябахадаа, буугай тобшодо дайрагдажа, шархатахыншье зоболондо нэрбүүлээд үзөө.

Заримдаа унтаха нойргүй, хэдэн хоногто эдеэ хоолсор дуталдаха ушарнууд үзэгдэдэг. Ошоров өөрөө командир байһан хадаа, батарейнгээ сэрэгшэдые баһал тагнуулда эльгээхэ ушартай болоходоо, захиралтануудые, даабаринуудые үгэдэг байгаа. Удангүй Ошоров капитанай нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Хэдэн даабаринуудые дүүргэһэнэй түлөө түрүүшээр тэрэ дайшалхы 2 медаляар шагнагдаа. Хожомынь баатаршалгануудайнгаа түлөө Улаан Одоной 2 ордендо хүртөө. Мүн дайшалхы бусадшье медальнуудые абаһан байха. Тиихэдэ Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын дайнай II шатын ордендо хүртэһэн юм. 1945 ондо дайнай гал түймэр бага зэргэ намдаашье һаа, дайсанай харата һанаан үшөөл галзуурһан зандаал байгаа.

Даша Дашеевич дайнай эхинһээ абаад, 1945 оной май һарын 7 болотор байлдаагаа үргэлжэлүүлһэн намтартай.

Дайгаа дүүргэжэ ерээд, Д. Д. Ошоров түрэл нютагтаа, хүтэлбэрилхы харюусалгатай тушаалнуудые даажа ябаһан, партийна дээдэ һургуули дүүргэһэн, һоёд угтан сооһоо эгээл шуумар бэрхэ хүн байһан юм.

Д. ДУГАРОВ,
манай штатнабэшэ корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. Д. Ошоров (дундань) дайшалхы нүхэдоороо хамта. 1941 он.

(Түгэсхэлынь хожом гараха).

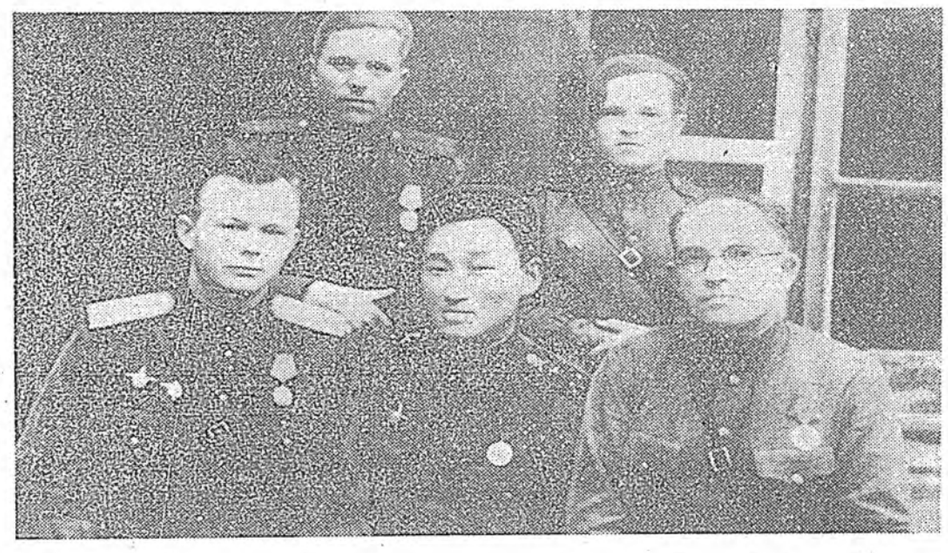

ТУРУУ ЕГЕРЬ

Загарайн, Тарбагатайн, Ивалгын районуудай дэбисхэр дээрэ Улаан-Удэ хотын ангуушадай ба загаһа хахуулидагшадай бүлгэмэй агнуурийн ажахын 9 участок оршодог. Участок бүхэн егерьтэ даалгагдажа үгтэнхэй.

Саянтын участогта егерэр Александр Антонович Крупин наймадахи жэлээ ажаллажа ябана. Энэмнай ажалда ороллосотойгоор хандадаг, урагшаа һанаатай хүн. Агнуурийн газарта дүтэшэг байдаг Саратовка, Сибирь, Шулуута, Дээдэ-Саянта тосхонуудай һурагшадай, хүдэлмэришэдэй дунда ойлгууламжын, һэргылэмжын хүдэлмэри саг үргэлжэ үнэргэгдэг.

Байгаалиин баялиг түймэрһөө, браконьернүүдһээ хамгаалха хэрэгтэ агнуурийн ниитын инспекторнууд нютагай эдэбхитэд егерьтэ ехэ туһа хүргэдэг юм.

Эзэгүй, зольбо нохойнууд олоороо һүрэглэн хамтараад, зунай сагта гүрөөһэнэй инзагадые, шандаганай, тарбаганай гүлгэдые, торхируугай, хүдүүгэй дальбараануудые барижа, агнуурийн ажахыда горитой хохидол ушеруулдаг. А. А. Крупин дүрбэн хүлтэй эдэ дээрмэшэдтэй эблэршэгүй тэмсэл эмхидхэжэ, жал бүхэндэ хэдэн арбаад арьяатадые хюдадаг болонхой.

1987 ондо егерь А. А. Крупин совхозой хэрэглэгдэдэггүй ойн соорхойнуудаар, болдогой ороогоор, бургааһанай оёороор 40 центнер үбһэ сабшаа. Шандаганай, гүрөөһэнэй долёохо 71 хужар дабһаһан, нугаһадай үндэгэлхэ 35 уурхайнуудые бэлдэһэн байха юм. Ангуудай үбһэ, зеленко, корнеплод эдихэ 42 хобто дархалаа. Хаягдаһан газар шэнээр хахалжа, 2 гектар хэмжүүртэй талмай дээрэ зеленко үргуулаа.

Улаан-Удэ хотымнай ангуушад болон загаһа хахуулидагшадай бүлгэмэй эхин коллективүүдэй гэшүүд нёдондо жэлдэ егерьтэ туһаламжа үзүүлжэ, түлөөһэгүйгөөр 1365 үдэрэй туршада худэлжэ, үбһэ, венигүүдые хадагалха, хатааха 4 һарабша барижаһан байна. Гүнэзгы, үбдэгсөө саһанай ороходо, ан шубууд эдеэ хоолоор дуталдажа, ехэ ядаралда ородог ха юм. Эгээл энэ бэрхэшэлтэй үедэ егерь А. А. Крупин зундаа нөөсэлһэн үбһэеэ хобтонууд соогуур тараадаг, хуһа, уляаһан, бороложын мүшэрнүүдээр бооно хатааһан ноб ногоохон үнгэтэй венигүүдые бургааһанда үлгэдэг. Нэмэлтэ тэжээл болохо үбһэ, веник, зеленко амтархан эдихэдээ, гүрөөһэнүүд, шандаганууд хабарай бэлшээридэ тобир тарган гарадаг. Иимэл хадаа хүсэд тэнхэтэй, шадалтай, түргэн хүгжэдэг, зулзагадые түрэдэг гээшэ.

Ангуушад биледтэй, путевкотой ябана гү, агнуури зүбөөр хэнэ гү гэжэ егерь харадаг.

1987 ондо егерь А. А. Крупинай шадаберяар балшыса бариг даһан 10 браконьер эзэмсеэ дүүрэн мэдэржэ, хуулиин ёһоор шанга харюусалгада хабаадуулагдаа һэн.

Тарбагатайн районой Сибирь һууринай хажууда багахан нуур бии юм. Эндэ егерэй дурадхалаар агнуури хоригдонхой. Нуурай эрьедэхи ожорһон соо хэмэл хэдэн арбаад уурхайнууд табигданхай. Тэдээн соо жэлһээ жэлдэ ангирнууд болон эльдэб янзын нугаһад үндэгэлжэ, дальбараануудаа бултыень дэгжээдэг болоо. Зундаа Улаан-Удэ — Тарбагатай гэһэн дардам харгыгаар ябаа һаа, тэрэ нуур дээрэ дальбараануудаа дахуулһан нугаһадай олон бүлэнэрые һонирхон хараха байхат.

Дайнай болон ажалай ветеран, ,һурган хүмүүжүүлэгшэ А. А. Крупин 1987 ондо егерьнүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ 1-дэхи һуури эзэлжэ, Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаба.

М. ГЫЛЫКОВ,
охотовед.

ГАЗЕТЭ, УНШАГША, АЖАБАЙДАЛ

ШЭТЭ. Забайкалиин олохон уншагшадта «Советская Россия» газетэ һайн һайхан зүбшэл заабаринуудые үгэдэг үнэн сэхэ нүхэрынь, хубилган шэнэдхэлгын пропагандист болонхой. Һүүлэй хоёр жэлдэ тэрэнэй тираж гурбанай нэгэ хубиһаа үлүүгээр олошороо юм. РСФСР-эй Элүүрые хамгаалгын министерствэтэй ба В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Хүүгэдэй совет жасатай хамта газетэ эндэ һайн һайхан хэмжээ ябуулга бэелүүлжэ байнхай. Республикын эрхим бэрхэ мэргэжэлтэд хүүгэдэй үбшэнгүүдые һэргылхэ талаар нютагай медицинскэ худэлмэрилэгшэдтэ бодото туһаламжа үзүүлнэ.

Областьдо «Совет Россин» фестиваль эхилээ. Газетын ханинарай ба уншагшадай клубай нээлтэ дээрэ хотын хүн зонтой журналистнууд уулзаһан байна. Фестивалиин программын ёһоор ажалша коллективүүдтэ журналистнууд зохёохы ажал ябуулга тухайгаа тоосоно, фотовыставкэ нээгдээ, соёлой хэмжээ ябуулганууд үнэргэгдэнэ.

(ТАСС).

ГАЙ-ГАЙ экран

Үхибүүд гэрэй хажууда сүлөө забдагүй наадажа, шаг шууяа табилдана. Тиигэжэ байһаар, наадандаа дашууһан нэгэниинь бүмбэгын хойноһоо харгы дээрэ гүйжэ гарашаба. Энэл үедэ ашаанай машинын жолоошон тормозоо даража, үхибүүнэй «шад» гэһэн абяан дуулдашаба... Энэмнай кинофильмһээ бэшэ, харин харгы дээрэ тохёолдоһон аюул. Һүүлэй үедэ Улаан-Удэ хотодо һургуулиин наһа гүйсөөгүй багашуулай харгын-транспортна аюулда орохо ушар олошороо. Байгша оной хоёр һара соо республика дотор багашуулай харгын аюулда ороһон 19 ушар үзэгдэбэ. 3 үхибүүн наһа бараһан, 16 хүүгэд гэмтэһэн, шархатаһан байба.

Гурбадахи классай һурагша Вова Бабушкинай нэрэмжэтэ үйлсэдэ машинын саанаһаа гэнтэ гаража, түргөөр ябаһан машинада дайруулжа, гэмтээ. Мүн найматайхан Маша харгын захада байһан автобусые болгоомжогүйгөөр, бруу талаһаань тойрон гаража ябаһаар, машинада дайруулжа, баһал гэмтэбэ.

Эндэ хэн зэмэтэйб! Тобшолол хэхэдэ, түрэлхидэй гэмзэмэ ехэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, эдэнэр үхибүүгээ газаа гаргахадаа, болгоомжотой, һэримжэтэй ябаха тухай һанүүлдаггүй байна. Үхибүүн газаа гараал һаа, бүхы һэримжээ мартажа, дүтэ ябаһан машинын үнгэрхые хүлеэнгүй, урдуурнь гүйжэ гарахые хүсэнэ. Тиигэжэ ябаһаар машинада дайруулна.

Түнхэнэй районой Хэрэн тосхондо эсэгэтэеэ садик ошожо ябаһан дүрбэтэйхэн үхибүүн ашаанай машинада дайруулжа, наһа бараа.

Республикын 154 эхин һургуулида, хүүгэдэй саадуудта харгын дүрим шудалгадаггүй.

1987 оной сентябриин 1-һээ «Харгын дүрим шудала, нягтаар сахи!» гэһэн харалгамүрысөөн соносхогдонхой. Республикынуудта һорилго үнгэргэхэ һуралсалай түхеэрэлгэ, тусхай талмайнуудые байгуулха, харгын эдир инспекторнүүдэй ажал һэргээхэ гэжэ хэлсэгдэнхэй юм. Загарайн райондо шалгалта хэхэдэ, 12 дунда һургуулида харгын дүрим шудалха хэшээлнүүд хааяа үнгэргэгдэдэг, һорилго хэхэ нэгэшье түхеэрэлгэ, талмай үгы, харгын аюул сахиха тухай нэгэшье булан түхеэрэгдээгүй байба.

Улаан-Удын 25-дахи дунда һургуули энэ талаар баһал муу бэлэдхэлтэй (директорынь М. И. Рютин).

Харгы дээрэ үзэгдэдэг гэнэ усал тухай һургуулинуудта үнгэргэгдэдэг түрэлхидэй сугланн дээрэ хэлсэгдэжэ, үхибүүдтэ эдэ бүгэдэ ойлгуулагдаха ээргэтэй. «Үхибүүд» гэһэн тэмдэг хараһан жолоошод машинаяа ааляар ябуулха, һэримжэтэйгээр ябаха үялгатай.

Т. ГУЛГЕНОВА,
ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэ.

СПАРТАКИАДЫН ТООСООГООР

Зүүн Сибириин технологическа институтдай комплексно спартакиадын ээлжээтэ зүйлөөр — хүнгэн атлетикээр нээмэл мүрысөөн тус институтдай манеж соо боложо, 300 гаран атлет хабаадаһан байгаа.

Машина бүтээлгын факультедэй эрэшүүлэй команда, инженерно-экономическа факультедэй эхэнэрнүүдэй команда илалта туйлаба.

Мүрысөөнэй үедэ зарим зүйлнүүдээр ялала һайн үрэ дүнгүүд харуулагдаа. Энэ нээмэл мүрысөөндэ хабаадаһан Улаан-Удын гарнизоной спортсменүүд — спортын мастер Владимир Шовляков 3000 метрэй зайда 8 минута 38 секунда саг харуулжа, түрүү һуури эзэлбэ. Спортын мастера кандидат Николай Петров 800 метрэй зайе бултаннаа түргөөр — 2 минута 01 секунда соо гаталба. Федор Изанов 1500 метрэй урилдаанда түрүүлэн фиништэ хүрэжэ ерээ — 4 минута 09 секунда. Спортын мастер Александр Медведев, спортын мастера кандидат Петр Гребенщиков гэгшэд 400 метрэй урилдаанда адли саг харуулба — 54 секунда.

Машина бүтээлгын факультедэй студентнэр: спортын мастера кандидадууд Эдуард Сластин утые харайлгада, ядро түлхилгэдэ, Юрий Шурыгин үндэрые харайлгада шалгарһан байгаа. Андрей Татуйко 60 метрэй зайе 7 секунда соо гаталба. Харин Марина Капустина үндэрые харайлгада эрхимлээ.

Экономическа факультедэй студентка Елена Богословская хоёр илалта туйлаба. Тэрэ 60 болон 400 метрэй зайда эрхимлэһэн байна юм. Электротехническэ факультедэй студентка Наталья Федорова утые харайлгада шалгарба.

Комплексно спартакиадын ээлжээтэ зүйлөөр — футболоор мүрысөөн эхилбэ.

Б. МИРОМАНОВ.

ТОБШОХОНООР...

Һурагшадай хабарай амаралтын үдэрнүүдтэ шатараар зонын наадан Эрхүү хотодо үнгэргэгдэбэ. ВЛКСМ-эй ЦК-гай «Сагаан тэргэ» гэһэн клубай эмхидхэһэн мүрысөөндэ зонын 18 команда хабаадаа. Улаан-Удэ хотын нэрэ солые 3-дахи һургуулиин команда хамгаалһан байна.

Хэдэн үдэрэй туршада үргэлжэлһэн нааданда Улаан-Удын команда дүрбэдэхи һуури эзэлбэ. Түрүүшын һууринуудые Хабаровск, Барнаул, Красноярск хотонуудай команданууд эзэллээ юм.

Өөр хоорондын мүрысөөндэ 3-дахи һургуулиин һурагша Буянто Доржиев бусадһаа һайнаар наадаа. Тэрэ абажа боломоор 7-һоо 6 очко абажа эрхимлээ ха юм. Мүн манай командын гэшүүд Наташа Тумурова, Сергей Санхядов, Павел Хаптаев гэгшэд тус тустаа 4—4,5 очко абажа, командадаа шухала очконуудые асараа.

Советскэ болон Октябрьска районуудай шатаршадай дунда районуудайнгаа чемпионние тодоруулхын түлөө эхилһэн наадан үргэлжэлһөөр. Советскэ районой шатаршадай дундаһаа спортын мастера кандидат Андрей Капитонов эрхимлэжэ ябана. Тэрэ 8 уулзалгада 7 очкотой болочхой.

Октябрьска районой 44 шатаршадай дундаһаа технологическа институтдай студент Владимир Дашинимаев һайн байдалтай. Тэрэ мүнөө 7 уулзалгада 7 очкотой болоод, түрүүлжэ ябана.

ШҮҮГДЭНЭ, ТЭНСЭНЭ...

РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө 41-дэхиеэ эхилһэн хахад финалай нааданда эзлжээтэ уулзалганууд болобо.

Владимир Щербаков бусадтаа орходоо һайнаар наадажа ябана. СССР-эй спортын мастер Щербаков хэдэн уулзалгада тэнсэжэ, шүүжэ байгаад наадахадаа, олон очкотой боложо үрдибэ. Жэшээнь, тэрэ манай республикын шатаршан Игорь Брылев, Владивостогой Александр Будников, Ивадай Сергей Николаев, Красноярскын Олег Ефимов гэгшэдые шүүһэн байгаа. Омскын шатаршан Щербаков абажа боломоор 8-һаа 6 очкотой болонхой. Эрхимлэгшэдһээ хахад очкогоор гэзгдэжэ ябаһан Новосибирскын Фоминых, Красноярскын Фейгельсон гэгшэд удаадахи һуури эзэлнэ.

12-дохи уулзалгын удаа спортын мастер Щербаков һайн байдалтай болонхой. Тэрэ энэ үдэр Новосибирскһээ ерэһэн спортын мастер Макаровта шүүгдээшье һаа, бусадта хүсэгдэхэнь холо. Бусад шатаршад соohоо Рубан, Фоминых, Будников гэгшэд 8,5—13 очкотой болоо. Эдэ дүрбэнэйл дундаһаа шалгарһан хоёрынь тодоруулагдаха.

Л. ГАРМАЕВА.

МАНАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

«ЗОРИҺОЙ ЗОРИМГОЙ, НЭТЭРУУ Б

Афганистанай Демократическа Республикада Буряад ороноймнай олохон хүбүүд интернациональна уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгоор дүүргэжэ, ССР Союзай болон ДРА-гай дайшалхы шагналнуудта хүртэһэн байна. Тэдэнэй дундада хоёр орденто майор Б. Б. АНГАРХАЕВАЙ нэрэ дурдамаар.

Интернационалист-офицерэй амаралтадаа түрэл нютагаа бусажа ерэхэдэнь, манай корреспондент тэрээнтэй уулзажа хөөрэлдэһэн байна. Хоорэлдоониинь доро толилогдоно.

ХОЁР ОРДЕНДО хүртэһэн Буряадаймнай хүбүүн амаралтадаа түрэл республикаяа ерээ гэжэ дуулахадаа, багжагар томо бэетэй, бар хусэтэй, хурса, шиидэнги харасатай хүн байгаа ёһотой гэжэ һанаа һэм. Хаана уулзаха тухайгаа тэрээнтэй телефоноор хөөрэлдэхэдэм, аятайхан, шэнгэншэг хоолойтой хүн харюусаа бэлэй. Хэлсэһэн сагтаа спортивна маягай хүнгэншэг хубсаһатай, уриханаар миһэрһэн хүн орожо ерэһээр, мэндэшэлээд, «Ангархаев» гэбэ. Шарайлхада, түхэреэн сагаан шарайтай, ошотойхон харасатай, үнэхөөрөөшье багжагар томо бэетэй хүн байба. Малгайгаа абажа стул дээрэ табихадань, жэгдээр сайжа эхилһэн үһыень обёорбоб..

— Баир Будаевич, нэн түрүүн заншалта асуудал: та, яагаад офицер болоо һэмта!

—Ямар нюуса байха һэм даа. Бусад хүбүүдтэл адляар сэрэгэй училищи дүүргэжэл, офицер болоо һэм.

— Та ухибүүн ябахадаа офицер болохо гэжэ шэбшэдэг һэн гүт, али...

— Тиимэшье гэхэдэ, болохо. 10-дахи класста һуража байхадаа, сэрэгэй ямар училищида орожо һураха тухайгаа тодоор мэдэгшэ һэм. Хэжэнгын Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ дунда һургуули дүүргэһэн хэдэн нүхэдни баһал офицернүүд юм. Борис Бамбаров Валерий Цыбенов хоёр Афганистанда сэрэгэй алба амжалтайгаар гаража, хоюулаа Улаан Одоной орденоор шагнагданхай.

— Танай эсэгэ Буда Дабаевич Ангархаев баһал сэрэгтэ хабаатай байһан хүн гээшэ ааб даа. 1945 ондо Москва хотодо Илалтын парадта хабаадалсаһан, Сталинград шадархи туулалдаанда тэмсэһэн, агаарай десантна сэрэгэй хүндэтэ ветеран, Улаан Тугай, Улаан Одоной болон бусад орден, медальнуудта хүртэһэн байна. Сэрэгэй мэргэжэл шэлэхэдэтнай эсэгын нүлөөн хэр ехэ гээшэб!

—Энэ талаар эсэгымни нүлөөн шиидхэхы байгаа гэхын аргагүй. Дайн сэрэгтэ ябаһан хүнэй бүлэдэ түрөө хадаа багаһаа хойшо офицер болохо дуратайшье байжа болооб. Үхибүүн ябахадаа, хубүүн бүхэн солдат, офицер болохоб гэжэ хүсэдэг, фуражка, пилотко үмдэжэ, солдат бүһэ бүһэлөөд, наададагшье гээшэ ааб даа. Һүүлдэнь томо болохо тээшээ олонхинь ондоо мэргэжэлээр һонирхожо, инженерэй, багшын, агрономей болон бусад мэргэжэлнүүдые наһанайнгаа хэрэг болгон шэлдэг ха юм. Би тиимээр маргажа, нэгэ мэргэжэлһээ нүгөөдэдэнь, «һүргэжэ» байгаагүйб. Тиимэһээ би өөрыгөө эртэзнһээ бэлдэжэ, шэлэһэн замаараа энэ ябанаб.

— Училищида һуража ябахадаа, һүүлээрнь офицер боложо, элдэб газарта алба хэхэдээ, ядалсаагүй гүт!

— Ядалсаа гэхэдэ, хайшаа юм. Түрүүшээр хүндэ байгаа гэжэ сэхыень хэлэлтэй. Өөрөө зорижо, өөрыгөө бэлдэһэн хадам нүгөө талаараа хүнгэншье байгаа гэжэ һанахаар. Миниий һанахада, маргажа байнгүй зорилгоо хэрэгтээ шармайхаа бэеэ үгэнги байхада, элдэб бэрхэшээлнүүд бэрхэшээл бэшэ ха юм.

— Совет сэрэгшэдэй Афганистанда байһан тухай, албаяа дүүргээд, гэртээ ажаллажа байһан интернационалистнууд тухай түбэй газетэнүүд яһала бэшэнэ. Афганистанда байхадаа, таанад тухай бэшэһэн газетэнүүдые абадаг. Телерадиодамжуулганууде хаража, шагнажа байгаа ёһотойт.

— Энэ талаар бидэ һайнаар хангагдадаг байгаабди. Газетэ, журналнууд хуушарангүй, саг соогоо асарагдадаг байгаа. Энэ моральна талаһаа ехэ удха шанартай. Хари орон хадаа харил газар. Ондоо хүнүүд, һууринууд, заншалнуудынь, шүтэдэг бурхаништьшье,— алишье талыень харахада, бултадаа ондоо, Тиимэнээ гэрнээ бэшэг, мүн газетэ, журнал абаха гээшэмнай һөөл зохид даа. Интернациональна уялгаяа дүүргэжэ байһан совет сэрэгшэд тухай манай газетэнүүд зүбеер бэшэдэг байна. Мэдээжэ совет уран зохёолшо Владимир Проханов манда ерэжэ, сэрэгшэдтэй уулзаа һэн. Хожомынь «Хүүргэ» гэжэ зохёолыень һонирхон уншаа бэлэйб. Тэндэхи байдал зохёол соонь тон наринаар харуулагдаа.

— Та Афганистанда хаагуурнь алба хэһэн байнат!

— Түрүүн ротын командир байгааб. Минии толгойлдог сэрэгшэд аэродром харууһалдаг һэн. Тэдэнэр арба гаран газарта бэе бэеэ һэлгэн, харуулда гарадаг байгаа. Жэл тухай тэндэ алба хэхэдэм, аэродромые душманууд дүрбэ дахин буудаһан юм. Манда дутэшэг афган нэгэ аэродром байдаг һэн. Нэгэтэ 19 самоледынь аэродром дээрээ тэнэршоо бэлэй. Аэродром дээрэ хүдэлдэг зарим технигүүдые душманууд хүлһэлжэ, тиимэ ябуулга хэһэн юм гэжэ дуулаа бэлэйб.

— Удаань хаана байгаабта!

— Удаань батальоной штабай начальник болобоб. Манай ороной Кушка хотоһоо афган Герат хото хүрэтэр хоёр зуугаад километр зайда һунаһан харгы хамгаалдаг һэмди. Харгын хажуугаар солярка мэтын түлишэ дамжуулдаг сорго татагданхай бэлэй. Тэрэниие һайнаар хамгаалха гэжэ хэды оролдогшье һаамнай, душманууд һуниин харанхые һамбаашалан, бетон плитагаар хушагдаһан харгыда минэ хэдэг һэн. Мүнөөнэй минэнүүд, илангаяа пластикова минэ ехэ харатай. Тэнэрхэдэшье һүрөөтэй. Харгы дээрэхи хонхорто, плитануудай уулзуурта бетон шэнги үнгэтэй пластиниидэл адли хэдэн килограмм масса хэжэрхихэдэнь, машинаар ябажа байһан хүнэй өөдөрхоор бэшэ. Тиимэ минэнүүдэй түмэрөөр хэгдэһэн бэшэ хадань, минэ бэдэрдэг аппарадаар тэрэниие элирүүлхэнь угаа хүндэ юм. Би жолоошод хубүүдтэ доро дохихо байнаб. Харгыгаар БМП гү, али БТР ябуулхадаа, харгын елхам бүхэниие тэдэнэр хёрхоор хаража, хонхортой гү, али жэгдэ бэшэ таланнуудыень тойроно гарадаг һэн. Барааг һайн ябаа һаа, бэе бэеынгээ мөөр даган сэхэ ябаха. Минэ дээрэ машинануудай тэнэрдэгшье һэн гэжэ сэхыень хэлэлтэй.

— Тиимэ нэгэ ушар хөөрэжэ үгыт.

ПРАВДА БУРЯТИИ

△ «Тэмсэлээ һуладхахамнай эртэшэг лэ байна»— түрүү бэшэг.

△ КПСС-эй обкомой пленумэй урда тэз түрэһэн бодолнууд. «Заводой голодоһон — поли дээрэхи голодоһон»— Л. Зверьковой статья.

△ «Правда Бурятии» газетын болон арадэй хиналтын рейд. «Тэжээлэй хомор сагта илажа гараха».

△ 1988 ондо үнеэн бүриһөө 2300 килограмм һу һаахын түлөө — мэдээн.

△ Партийна комитедуудэй пленумууд дээрэ. «Замай эхиндэ болоһон хөөрэлдөөн»— Л. Цыремпиловэй тоосоон.

△ Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумдэ.

△ Редакциин почтоһоо — бэшэгүүдэй суглуулбари.

△ Мелиораци ба үргаса. «Уналагдадаг газарай шиидхэгдээдүй асуудалнууд»— Л. Убугуновай тэмдэглэл.

△ Залуушуул юу хэжэ шадахаб? «Ерээдүймнай мүнөөдэрһөө эхитэй».— А. Кузьминовай статья.

△ КПСС-эй ЦК-гай Политбюродо хараже үзэгдэбэ.

△ Хилын саанаһаа абтаһан мэдээнүүд.

△ Спортын һонинууд.

Сонсир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30 — «120 минута». 9.35 — «Зураб Нихарадзе» — баримтата фильм. 10.00 — М. Мусоргский «Борис Годунов». ССР Союзай ГАБТ-ын зүжэг. 13.00 — Шэнэ һонин. (13.10 хүрэтэр). 16.30 — Шэнэ һонин. 16.40 — Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 16.55 — «Аварийный полет» — баримтата фильм. 17.10—«Белый олень тундры» — телефильм. **Улаан-Удэ.** 18.20 — Байгал. **Москва.** 18.45 — Бүхэсоюзна XIX партийна конференциие угтуулан. Экономическа эрдэм мэдэсын үндэнэ һуури. 19.15—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 19.35 — А. Арбузов. Москвагай Московскэй нэрэмжэтэ академическэ театрай «Виноватые» гэжэ СССР-эй зүжэг. 22.00 — Время. 22.35 — Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 22.40 — «Манай Останкинада». 00.20 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. **Һуралсалай программа.** 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35 — Информатикын ба тоолон тодорхойлхо техникын үндэнэ һуури. 10.05, 12.05 —

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: индекс 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76; отделы: партийной жизни — 2-60-91, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-34-05, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95, собственные корреспонденты: п. Баргузин — 91-1-44, п. Кырен — 91-7-18, Северобайкальск — 35-73, п. Хоринск — 55-6-99.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 1. Н-00424. Заказ № 80. Индекс 1